

MAGYAR LAJOK

HUNGARIA Disztér 1-2. BUDAPEST

ROMANIA

Tazá postalá pláttá in...
aprobati Lir. Gen. F. 1111

Főszerkesztő
és a szerkesztésért felelős:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 181 (1623) szám * Vasárnap, 1937 szeptember 12

Főmunkatárs:
dr Gyáris Elemér

Sikerül megteremteni az összes nagyhatalmak együttműködését a Földközi-tenger biztonsága érdekében

Három ellenőrző körzetre osztják a Földközi-tengert. Ha valamelyik hatalom ellenőrző hadihajója a számára kijelölt területet elhagyja, a többi ország hajói azt azonnal elsüllyeszti

Kilátás van arra, hogy Németország és Olaszország is kiveszi részét az értekezlet munkájából

Nyonból jelentik: A nyoni városházán pénteken délután kezdődött meg a földközi-tengeri hatalmak értekezlete. A nyoni polgármester üdvözlő beszéde után Eden angol külügyminiszter javasolta, hogy az értekezlet elnökevé Delbos francia külügyminisztert választják meg, már csak azért is, mert tőle származik az értekezlet eszméje. A kiküldöttek helyeslése közben Delbost egyhangulag elnökké választották. A francia külügyminiszter köszönetet mondott a nemzetét és őt ért megismerésért. Hangoztatta, hogy a földközi-tengeri helyzet az utóbbi időben tarthatatlanná vált. *Kalózkodás veszélyeztetik a földközi-tengeri biztonságot, semmibe veszik a tengerek szabadságát és az emberiség legegységét követelményeit.* Sajnálja, hogy két meghívott hatalom távol tartja magát az értekezlettől. A földközi-tengeri útvonalaknak szabadoknak kell lenniük. Az angol és francia kormányok kettős eredményt akarnak elérni az értekezlettel. *Először egyezséget ohajtanak létesíteni a földközi-tengeri kalózkodás azonnali megszüntetésére, másodszor ezekkel az intézkedésekkel meg akarják javítani az általános nemzetközi légkört.*

Litvinov támadóhangú beszéde

Ezután Litvinov szovjet népbiztos szólt fel és rendkívül támadóhangú beszédet mondott. Mindenekelőtt sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy a spanyol kormány — érve ezalatt természetesen a köztársasági kormányt — nincs képviselve az értekezleten, noha életér-

Megenyhült a Földközi-tengeri értekezlettel kapcsolatos nemzetközi válság. A biztonsági zónák egyikét az olasz hadiflotta felügyeletére bízták

Genfből jelentik: A földközi-tengeri értekezlettel kapcsolatos nemzetközi válság, mely az utolsó 24 órában a legnagyobb pesszimizmusra adott okot, váratlanul megnyugtató és minden jel arra vall, hogy mégis sikerül megteremteni az összes nagyhatalmak együttműködését a Földközi-tenger biztonsága érdekében.

London és Róma között pénteken fontos diplomáciai tárgyalások folytak. Olaszország ugyanis tudvalevően közölte, hogy a londoni benem-avatkozási bizottság keretében hajlandó együttműködni a többi nagyhatalommal. Ez a kezdeményezés, amelyet Németország is magáévá tett, Angliában is megértésre talált és a jelek szerint Franciaország is támogatja. A nyoni értekezlet zárt bizottsági ülésén elhatározták, hogy

az értekezlet érintkezésbe lép a német

dekei forognak kockán. Példátlannak mondta, hogy a kalózkodást a tengeren nem magán-személyek vagy kereskedelmi vállalatok, hanem államok tulajdonában lévő tengeralattjárók követik el. A szovjet nem engedheti meg, hogy a tulajdonában levő hajók kalóztámadásoknak essenek áldozatul. *Beszéde végén szigorú és azonnali rendszabályokat követelt.*

Eden angol külügyminiszter volt az utolsó felszólaló. Sajnálkozását fejezte ki, hogy egyes meghívott hatalmak nem jelentek meg az értekezleten, bár az együttműködés velük kívánatos volna. Mindenesetre az értekezlet egyes mozzanatairól a távolmaradt államokat esetről-esetre tájékoztatni fogják. Végül azt ajánlotta, hogy az értekezlet alakuljon át állandó bizottsággá és haladéktalanul kezdje meg tanácskozásait. *A javaslatot egyhangulag elfogadták s ezzel véget is ért a nyilvános ülés.*

Az értekezlet átalakult zárt bizottsággá és a nyilvánosság kizárásával kezdte meg tanácskozásait.

Nyonból jelentik: Az állandó bizottsággá alakult értekezlet elfogadta az angol javaslatot, mely szerint

a Földközi-tengert két ellenőrző körzetre osztják.

Az első körzet a Máltától nyugatra eső rész, amelyet angol és francia hadihajók együttesen ellenőriznek. A másik körzet a Máltától keletre eső rész, amelyet az értekezleten résztvevő többi hatalmak hadihajói ellenőriznek.

és olasz kormányval, hogy megállapítsa, van-e lehetőség arra, hogy Németország és Olaszország kivegye részét a földközi-tengeri értekezlet munkájából.

A késő esti órákban az értekezlet köreiben a legnagyobb bizakodás uralkodott és már arról is beszéltek, hogy

a Földközi-tengeren felállítandó biztonsági zónák egyikét az olasz hadiflotta felügyeletére bízták.

A zárt bizottsági ülésről kiadott hivatalos közlemény szerint szombat délelőtt az értekezlet kiküldöttei tanácskozást folytatnak egymással, mert a vita során kiderült, hogy bizonyos kérdésekben még folytatni kell a helyzet tanulmányozását.

(Tudósításunk folytatása az 5-ik oldalon).

Oszinte kitisztázások

A genfi Népszövetség tanácsa most pénteken megkezdte új ülészeit, s 13-án, hétfőn a népszövetségi közgyűlés kezdte meg szokásos őszi ülészeit. A nemzetközi élet ezekkel a hivatalos szervezetekkel ismét belefog a nyilvánosság előtti élénkebb tevékenységbe, ami azonban nem jelenti azt, hogy eddig is ne lett volna elég élénk. De nem volt hivatalos, nem volt szabályokhoz kötött, nem volt a világ államait egy helyre gyűjtő diplomáciai tömegjelenség, amilyent a Népszövetség tanácskozásai mindig előidézték. Pedig a Népszövetség értékelése bizony fokozatosan alább szállott, illetve a látszat az, hogy a népek mind kevésbé látják olyannak ezt a szervezetet, mint amely az ő nagy életkérdéseiket elintézni tudná.

Mégis a népszövetségi üléseknek az a jelentősége megmaradt, hogy a világ összes államainak találkozója ad alkalmat. Még a Népszövetségben benne nem lévő, vagy abból eltávolított államok diplomáciája is megfigyelőkkel, érdeklődőkkel, sajtótudósítóival ott van az ülésezések alkalmával. És ami ügyek napirendre tűzve tárgyalás alatt állanak, azok mögött egyéb életbevágó ügyek kérdései is állandóan ott hullámoznak. Megoldatlan hányódásaikkal keresik a megoldásoknak az előkészítéseit, a nem hivatalos diplomáciai állapotból a hivatalossá váló kieresztés módjait. Ezek végett a Népszövetség ülésében éppen úgy, mint az ülésen folyosóin, vagy egészen kívül az ülésen megvannak az egyes külügyminisztériumok emberei között a találkozások, a látogatások, az eszmecsere.

A nemzetközi feszültség felhalmozódása a mai napokban mind fokozódóbb jelenségnek mutatkozik. Látszik, hogy minden lappangó kérdés, mely a korábbi nemzetközi szembenállások idején még jelenkezni nem mert, a további újabb fejlődések során rendre mind kiütözközik. Voltak már úgy, hogy a nemzetközi élet vezető szereplői egy-egy nehéz kérdésen túllevőknek érezték magukat. Amikor az elintézt kérdés nyomán előbukkant annak még elintéztlen sok vonatkozása, s mikor a Népszövetség igen sok nehéz válság eloszlátásának a történetére tekinthet vissza, még mindig éreznünk kell, hogy a válságok mély okai még megvannak. Nos, ezek az elintéztlen vonatkozások egyre jobban előtérbe jönnek, a válság mély okai egyre jobban felszínre kerülnek. Ezt jelenti az, hogy mostanában a nemzetközi feszültség ismét felhalmozódott.

A népszövetségi hivatalos tanácskozások mögött a nemhivatalos, vagy félhivatalos, vagy alkalmi megbeszélések mind hívatva vannak arra, hogy ezeket a lappangásokat rendre-rendre fölfedjék. Minden ilyen kibontás nem egyéb, mint haladás az őszinteségek nagyobb és alaposabb állapota felé. Tehát akármilyen terméketlennek, vagy az élettől távolállónak tűnik is föl a Népszövetség, mégis valójában nagy előmozdítója annak, hogy üléseivel és az üléseivel kívüli találkozókkal a valódi helyzeteket mind jobban föltárja, s az igazi életkérdések mind több megismerésére vezet. A látszat az, hogy a helyzetek egyre zavarosabbak; ellenben a valóság az, hogy a mesterkelt leülepedések helyett a szembenálló érdekek a biztos és szilárd medret keresik, ahol akadálytalan és tápláló-lefolyásuk lehessen. A zavar nem egyéb, mint e mederkeresését föl-kavart iszapnak a nyugtalan szállodogálása.

A magyar népkisebbség nemcsak nálunk

REICHRAD ISKOLACIPŐ

REICHARD TORNACIPŐ

Garantált minőség

de a kisantant másik két államában is bizonyos várakozásokkal tekint a Népszövetség mostani üléséhez. Az ülésezések napirendjén ugyan nem szerepel semmi az ő életkérdéseiből, azonban nyílt titok, hogy az ülésezések alkalmával a kisantant és Magyarország államférfiai között a magyar népkisebbségek helyzetéről is tárgyalások lesznek. Az említett államok közötti feszültség egyik lappangó, mélyebben fekvő okának a földértése kerül munkába. Annak a kitisztázása, hogy miféle bánásmód illeti meg nemcsak állampolgári szempontból, de az életjog, az erkölcs, az anyagi és szellemi fennmaradás érdekében is a magyar törzsnépből más állami keretbe osztott néprészleteket. Ellentérfelfogások állanak tekintetben egymással szemben, s ezek között nem elhallgatások hozzák meg a kiegyenlítéseket, hanem az egymást megismerő kitisztázások.

Érdekes, hogy a romániai többségi nép egyik olyan nagy kifejező erejű megnyilatkoztatója is, mint a bucaresti *Curentul*, a mostani népszövetségi ülésének alkalmából ilyen „kitisztázások”-ról beszél. A népkisebbségi szerződés bizonyos rendelkezésekkel jogokat biztosítanak, s e jogokról, illetve azok gyakorlati megvalósításáról különbözők a felfogások. Szükséges e különbségek között a tisztázás, amit az említett fővárosi lap is lehetnek tart. s ebből folyólag kibontakozásokat, megkönynyebbüéseket remél. Föltehetjük, hogy ez a

nagy lap is a „tisztázás”-t nem az elhallgatások, hanem a kölcsönös őszinteségek útján véli elérhetőnek. Az őszinteségeket nem arra értjük, hogy szenvedélyes és keserű szemrehányásokat fognak tenni egymásnak, s így az egész tárgyalást valami perpatvarkodó és végnélküli vitába fojtják. Az őszinteségnek arra vonatkozólag kell kifejeződnie, hogy a magyar néprészleteknek népi fennmaradását kölcsönösen akarják-e vagy sem, s ha akarják, akkor mit találnak e népi fennmaradás érdekében kölcsönös állami teendőnek?

Ehhez képest alapvető kérdések az olyanok, hogy a magyar népkisebbségek a maguk népi kollektivitását létrehozhatják-e? Evégett a saját népi hovatartozásuk tekintetében a saját érzésük, a saját bevallásuk-e a döntő és irányadó? Szóval: névelemzések és vérelemzések helyét foglalhatnák-e az illető népkisebbségek népi csoportjának a fogyasztására? Ezzel rokon természetű az a kérdés, hogy vallási tekintetben is megvan-e a magyar népkisebbségeknek az a szabadságuk, mellyel az őseiktől örökölt hithoz, ennek hagyományaihoz, szertartásaihoz, imáihoz és énekeihez ragaszkodhatnak? Mert ez a lelki beidegzettség egyik legfontosabb tényezője annak, hogy egy kisebb részletbe osztott nép szét ne hulljon, hanem belső érzésekkel és vallásos összetartással meghatározott összeség (kollektivitás) maradjon. Ha nincsenek meg a nemzeti és vallási érzés megnyilvánításának az egyéni és népsajátossági szabadságai, akkor népösszesség se állhat össze, illetve az összeállott népösszesség fenn nem maradhat. Gazdasági előfeltételei is hiába vannak meg a fennmaradásra, ha lelki, közös erkölcsbeli törvényei nem élhetnek benne tovább.

Vannak például a magyar katolikus népnek is éppúgy nemzeti szentjei, mint más népeknek. Őszintén tisztázni kell, hogy ezek a magyar népkisebbségeknek is vallási örökségéhez tartoznak, tehát művelődési és lelki kincsei, amiket tőlük elvitatni nem szabad. A katolikus világegyházhoz tartozás se jelenti azt, hogy egy-egy népnek a saját életéből nőtt szentjeit ne lenne szabad különösképpen, s a saját szokásai szerint tisztelni. Hiszen a világegyház is tiszteli e szenteket, akiket azért emelt egy-egy népből az oltár magasságába, hogy azt a népet a világegyházon belül még szorosabban gyűjtse a saját oltárai körül. Ezt a külön szellemi hagyományt egy-egy népkisebbségtől éppen úgy nem lehet elvonni, mint az ő költészetéhez, irodalmához való jogát, mert ellenkező esetben az emberiség egyik kiharcolt jogállapota: a vallási szabadság szenvedne súlyos sérelmet.

Lesz-e gondja mindezekre azoknak, akik most Genfben a magyar népkisebbségek kérdéséről „tisztázásról” tárgyalnak? Hisszük, hogy igen. Minden sérelmi szemrehányásnál fontosabbnak tartjuk, hogy a nemzetválasztás érzésének, s a vallásos megnyilatkozásoknak és népnevelésnek a szabadsága tekintetében őszintén megértés tudjon létrejönni. Ezek a szabadságok azok, melyek egy népetnek az igazi mélységet, a természetes örök medret megadják. A népleteknek e mély és örök medre nélkül csak olyan eliszapolások és gátlások állhatnak elő, melyek életét posványok beteg gözéivel, vagy elégedetlenségek feltorlásával fenyegetik. Eppen azért leginkább és elsősorban a magyar népkisebbségek lelki szabadságai tekintetében várjuk a „kitisztázások” messzilatoló és mélyérzésű őszinteségét.

Tisserand biboros látogatása a bucaresti magyar katolikusok körében

Bucuresti. Saját tud. Romániai körutja során csütörtökön a fővárosba érkezett Tisserand biboros. A pályaudvaron a magas egyházi fogadására megjelent Cassulo András pápai követ, Cisar érsek, dr. Vorbuchner Adolf ardeali püspök, Robu Iasi románai katolikus püspök, Thierrri francia követ, a fővárosi katolikus papság nagy része és különböző egyesületek vezetői így Blaskó Pál, a katolikus férfiliga elnöke. Pénteken a fővárosi francia bizantológiai intézetet látogatta meg Tisserand kardinális, majd

a Bossuet-ről elnevezett francia iskolát kereste fel. Mindenütt meleg ünneplessel fogadták a biborost és a kíséretében levő főpapokat. dr. Vorbuchner Adolf ardeali püspök minden látogatáson együtt volt Tisserand biborossal. Szombaton delután került sor a bucaresti magyar katolikusok templomának a Cuza Voda-utcai Szent Ilona templomnak meglátogatására.

Izabella néni

Irta: Olbey Irén

Izabella néni szegéről-végről rokonunk volt. Futkározó gyermekkoromban ő már túl járt a negyvenen, lassan az ötven felé bukdácsoltak vékony pipaszár-lábai.

Ott élt a város szélén szép, három-ablakos sárga meszelt házban. A ház végén óriási gyümölcsös sűtkézelt a napban, tele olyan fajgyümölcsökkel, amilyeneknek párját messze-földön kellett keresni. Szerdai napokon hátalták is a kofák a kertből a gyönyörűre-hízott alma-és körtecsodákat, hogy a csütörtöki piac-napon mosolygósan rikácsolják a járókelők felé.

— Idejőjjön drága naccságám. Ebből tessék. Ócsón adom. Pedig a Sóhajós kisasszony kertjéből való.

Ebből a kertből élt Izabella néni. Meg egy nyolcholdas szőlője volt, abból. Pénzecséje is volt a takarékbán, onnan is látott némi kamatokat. Meg aztán rengeteg baromfit nevelt. Am azok is mind piacra kerültek. Az ő tányérjára csak olyankor jutott paprikásan belőlük, ha az a gazember Ferkó kölyök a szomszédból úgy oldalba talált parittyázni egyet a csüzlíjával, hogy az a szegény csirke az útétől csak szédelt, csak tántorgott, mintha jót ivott volna.

— Nem tehetek róla, nem szeretem a csirkehúst — mondta Pacsmagnénak, a bejáróasszonyának.

Ez a mondása Pacsmagné révén aztán el is terjedt a városban.

Eljött néha hozzánk is Izabella néni. Olyankor, amikor valahogy megtudta, hogy nagyapám Ujhelyre ment tárgyalásra.

Mert Izabella néni férfigyűlölő volt. A határtalan fősvénységen kívül még a határtalan férfigyűlöllet fűtötte zörgő csontjait.

Valamikor pedig nem volt olyan bőszt férfigyűlölő. Azt beszélték a nagyok, hogy valamikor fess, könnyelmű huszárgyerek udvarolt Izabella néninek. Szerették egymást. Négy évig volt Izabella néni a huszártiszt csillaga. Négy év a szerelemben majdnem az örökkévalóságot jelent. De a katonának gazdagon kellett házasodnia. S otthagya Izabella néni. Így változott át Izabella néni szerelme gyűlölletté. Nagy és halálos gyűlölletté, amely kiterjedt az egész világra, illetve az egész világ férfinemére.

A régi szépség nyoma már alig-alig világitott sápadt, finom-vékony arcán. Olyan volt ez az arc, mintha örökké sírásra állt volna. Csak a szemek voltak szépek ezen a fájdalmas Nióbe-arcán, az égő, sötétűzű, nedvescsillogású szemek.

Csak hozzánk járt Izabella néni. Minket szeretett. Senki mást. A két hugát se. Haragudott szörnyen rájuk, mert férjhez mentek.

— De megjárják. En eleve figyelmeztettem őket. Nem használt. Fognak ők még titokban sirni. Megemlegetik még a szavaimat.

Minden óhajása az volt, hogy jöjjenek hozzá panaszra, könnyek között sirják el neki, hogy az ember goromba hozzájuk. Kártyázik. Hajnalban eszszálk haza. Szép asszonyoknak udvarol.

És egyszer csakugyan... Mert a sors különös egy valami. A nagyon óhajtott dolgok néha valóra is válnak.

A huga, Klára néni zörgetett be hozzá, akinnek az ura az egyik közeli faluban volt jegyző. Szép, csipős szeptemberi delután volt. A fákról rézvörös levelek karikáztak a fonnyadó fűvekre.

Izabella néni sikongva ugrott huga nyakába.

— Klárikám! Mi történt?

Klári néni hamvas babaarca vörös és puffadt volt a sírástól.

— Jaj, — zokogta.

Egy darabig szóhoz se jutott. Annyira erőt vett rajta a zokogás. Aztán heves csuklások között elhüppögte, hogy az ura goromba volt hozzá. Nagyon goromba. A cseléd előtt mondott neki valami vaskos gorombaságot.

— Mert ha bejön a parasztek közül, olyan, mint egy vadállat. Ideges. Bolond. Nem tud uralkodni magán. De én nem tűröm tovább a gonoszságait. Elég volt.

— A gazember — sziszegte Izabella néni.

Torkát fojtogatta a mondanivaló, hogy lám csak, úgy kell. Ő megjósolta. Ő tudta előre, hogy így lesz.

— Gazember — sziszegte még egyszer és elrohant. Pacsmagnéért szaladt át a harmadik szomszédba. Hogy jöjjön azonnal és fogjon meg két csirkét. Vacsorára paprikásnak. Mert a hugától nem sajnálja. Hadd legyen jó vacsora. Tele gyomorral a bánatot is könnyebb elviselni, mintha az embernek kong a hasa az ürességtől.

— Teveled élek majd együtt Belluskám — szipogott Klára néni vacsora közben és könnyei belecserogtak a paprikáscsirke zsíros levébe. — Tónikát is idehozom szümidőre az intézetből.

És most már ketten együtt szidták a férfiakat. Sötéten és gyűlölködve.

De másnap megváltozott minden.

Másnap délelőtt a kisbíró állított be Izabella néniékhöz. Hegyeshajuszu, hegyesszemű, hegyeslépű parasztleány. Nagy csokor rózsát hozott. A tejfehér rózsafejek között középen egyetlen lobogópiros rózsaszépség keltette magát.

— Azt üzeni a tekintetes ur, hogy tesszen hazajönni, mert üres a ház a tekintetes asszony,

Mexikóban nem szüntek meg a vallásüldözések

Agyonlövések a misemondásért és misehallgatásért

Az utóbbi hónapokban a nagy sajtóügynökségek ismételtelen olyan híreket közöltek, hogy Mexikóban a vallásüldözés alábbhagyott. Ezzel szemben a tények és dokumentumok azt mutatják, hogy csupán az eddigi követő taktika megváltoztatásáról van itt szó, lényegében azonban a tervszerűen kidolgozott és előrehaladó vallásüldözés és atheista mozgalom mit sem változott.

Ennek bizonyítására érdekes, de még inkább megdöbbentő szemelvényeket közöl a „Römische Briefe über den modernen Atheismus“ című felhavi folyóirat, azokról a vallásellenes intézkedésekről, amelyeket a mexikói hatóságok ez év februárjáig és azóta hajtottak végre.

A cikk megállapítja, hogy ez év februárjáig a vallásüldözés és kommunista propaganda rendkívül megerősödött Mexikóban. Nemcsak a katolikus-ellenes sajtóban megjelenő támadások sokszorozódtak meg mértéktelenül, de időről-időre aktív indulatkitörések is mutatkoztak. Az „Izquierdas“ című lap egyre több és több sértő és felháborító karikatúrát közölt az egyház ellen, s ebben annyira ment, hogy a vörösek által Spanyolországban elhamvasztott templomokról készült fényképfelvételeket leköszölve, figyelmeztette olvasóit, hogy magát az „Izquierdas“ is egy államcsúszott templomban adják ki. („Izquierdas“ 106. sz. 3. old.)

Különböző helyeken a szabadkőművesség felkeltését állított össze a katolikusokról. Azokat, akiknek nevei ezen a listán szerepeltek, lefegyverték, halállal fenyegették s csak nagyobb összeg lefizetése után engedték szabadon. („La

Somana“ 1936. szept. 13.) Másutt katolikus papokat és híveket rejtélyes körülmények között meggyilkoltak. („Hombre Libre“ 1937. jan. 18.) Chiapas püspökét, Gérard Anayát egy házban, ahol éppen pillanatnyilag tartózkodott — a rendőrök letartóztatták s amékkül, hogy az alkotmány által előírt elfogatási parancsot felmutatták volna, egy kocsi hurcolták s kitűzdötték egyházmegyéjéből. Még azt sem engedték meg, hogy legszükségesebb dolgait magához vegye. („La Prensa“ 1937. február 3.)

Orizabában bezárták a templomot s lelkészének nem engedték meg többé, hogy misét mondjon. Néhány katolikus hívő titokban jött össze, hogy misét hallgasson. A rendőrség rajtaütésszerűen megszállta a házat; egyesek menekülni próbáltak, mire a rendőrök fegyvert használtak s számos hívőt megsebesítettek, egy 14 éves kisleányt pedig agyonlőtték. Chihuahuaiban Moldonado pátert „megvádolták“ azzal, hogy misét mondott. A vád „súlyos“ volt, tehát a községi elnök parancsára otthonában letartóztatták s fenyegetések és szitkok közepette a „Presidencia Municipal“-ra vitték: itt a lelkész nővérét, aki később ennyivalót hozott neki, az éppen ott tartózkodó elnök egy másik férfi „segítségével“ megverte. Kicsavarták a karját, földrepergették s revolverrel fenyegették. Azután a páter ragadták meg hajánál fogva, megverték, majd revolveraggal olyan súlyos ütést mértek fejére, hogy a szerencsétlen lelkész eszméletlenül rogyott a földre.

Másnap kiszenvedett.

Vallási fellángolások

A hívők felnyitják a hatóságok által lezárt templomokat. Hazugságok a vallászabadságról és propaganda a vallás ellen

A két vértanu temetése grandiózus volt s a vallásos buzgóságnak hatalmas tüzét lobbantotta lángra egész Mexikóban. Soha Chihuahua még nem élt át ennyi és ilyen lelkes vallásos megnyilatkozást, mint az elnyomatásnak és üldöztetésnek ezekben a legsötétebb napjaiban. A nép ön-hatalmulag felnyitotta a templomok kapuit, megkongatta az erőszak által elnémított harangokat, s a maga régi, megszokott módján újból megkezdte vallása gyakorlását. („Hombre Libre“ 1937. febr. 19.)

Azok az epizódok, mint: templomok megnyitása a hatóságok részéről egy-egy kisebb helységben pl. El Parralban; — továbbá a Cardenas elnök által adott közkegyelem vallási és politikai száműzöttek számára, („El Nacional“ 1937. febr. 16.) — és Cardenas sajtónyilatkozatai, melyek szerint: „a katolikusoknak jogukban áll a templomok újra megnyitása érdekében tárgyalásokat kezdeni s ebből a célból kerületük törvényhozó szerveihez fordulni, mint amelyek ezekben a kérdésekben illetékesek...“ stb. — mindezek bizonyos körökben azt a benyomást keltették, hogy a vallásüldözések Mexikóban szűnőben vannak. Erősítette ezt a benyomást a „New York Times“ egyik mexikói távirata, mely szerint Cardenas kijelentette, hogy „a katolikusoknak teljesen szabadságukban áll templomba járni... és a kormány nem viseltetik ellenséges érzelmekkel az Egyház iránt“.

A New York Times távirata megjelent és bejárta az egész világsajtót... Bent pedig, az országban, maradt minden a régiben s a fent leírt két gyilkosság tetteseit nem büntették meg. „A katolikus megnyilatkozások megsokasodtak Mexikóban“ — közölték egyes külföldi lapok, de ugyanakkor nem vették észre azt, hogy a hatóságok csak bizonytalan és semmire sem kötelező nyilatkozatokra szorítkoznak s a templomok éppúgy, mint azelőtt: — zárva maradtak. Sőt, Vera Cruz kormányzója egyenesen felbátorította a kommunistákat, hogy a templomok újra kinyitására ellentálljanak és vallásellenes tüntetéseket rendezzenek. („Hombre Libre“, 1937. febr. 22.) Cardenas elnök megvádolta az Egyházat, hogy ő felelős az indiánok tudatlanságáért. Fejtégetéseit az egész mexikói sajtó leköszölte. A mexikói üldözöttek felelősei viszont csak arra szorítkoztak, hogy meghallgatták néhány katolikus érvelést, s tetteik néhány bizonytalan ígéretet, amelyeknek megképző háttérnyújtást adtak. Az atheista oktatásra vonatkozó törvény azonban továbbra is olyan drámai szigorú maradt, mint annakelőtte. A gyermekeket ma is az „Internacionálét“ énekelve, főlemelt öklökkel vonultatják fel az utcákon; s a vörös-fekete lobogónak tartoznak tiszteletadásal,

nem a nemzeti zászlónak. („La Semana“ 93. sz.) Hatalmas propaganda folyik a parasztok és a szomszédok, vagyis: ama két réteg között, mely eddig a legerőteljesebben ellenállt a vallásellenes és kommunizmus tanainak. — A vallásellenes propaganda bizonyos szomorú eredményeket mutat: vannak már gyermekek, akik vonakodnak meggyónni, még haláluk órájában is. Vannak fiatal leányok, akik illetlen viselkedéssel botránkoztatják a nyivánosságát; vannak parasztok, akik elűldözöttek falujukból lelkiképzőszorukat, akik addig a legnagyobb szeretettel és megbecsüléssel vették körül.

Laborde új világháborút hirdet

És mégis: számos baloldali szervezet van Mexikóban, mely egymást marcangolja s az országot, a városokat és gyáratok vérről öntözi. Valamennyien Marxra hivatkoznak. Egyetlen part nevezte magát kommunistának, s ez nap mint nap növekszik jelentőségében. Vezére, Herman Laborde, még ez év januárjában programbeszédet mondott, mely reggel 9 órától délután 5-ig tartott s melyet a mexikói lapok kivonatossan közöltek. Beszédében olyan háború előharcosának mondotta

Most érdemes Budapestre utazni az Őszi Vásár nagyértékű utazási és vízumkedvezményeivel

Budapestről jelentik: A magyar főváros minden vendéglátó férőhelyét elfoglalják lassacskán az Őszi Vásárra, valamint az azzal kapcsolatos kézművesipari Kiállításra érkező külföldiek és vidékiek. A vásár óriási nemzetközi sikerét világosan mutatja az a tény is, hogy Angliából — például — 800 import-cég érdeklődött már a kiállított kézműipari remek iránt és 2000 angol import-cég bevásárlója érkezett már meg Budapestre, pedig a külföldiek, akik már itt jártak vagy itt tartózkodtak, vizik szerzte a kiállítás jó hírét és nem győzik hangsúlyozni, hogy most érdemes Budapestre utazni, most, amikor a szezonban őszi fényben ragyog a főváros és most, amikor valóban paratlan utazási és vízum-

Máj, epe, vese, indult (kronikus) gyomor- és bél megbetegedések

ideges fejtájás, álmatlanság, hányinger, hányás, szédülések, savtúltengés eseteiben az amerikai gyógyírókönyvből készült világhírű „Gastro D.“ szép eredményeiről a világ orvosi szaktekintélyei hosszú cikkekben számoltak be orvosi lapokban. Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető a készítőnél Császár E. gyógyszerárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124. 135 lei előzetes beklüldése ellenében.

magát, mely más lesz, mint az 1914—18-as világháború s melyben az egyik oldalon a szovjet unió, másik oldalon pedig Hitler és a fasizmus fog állani. A jövő — ugymond — egy demokrácia és forradalmi diktatura megteremtését követeli, mely hivatva lesz előkészíteni az utat a proletárium parancsuralma felé. A mexikói kommunisztáknak „rokonszenvedőket kell indítaniok a szovjet felé, mert ha van két ország, melynek szoros szövetségbe kell lépnie egymással, úgy az a szovjetunio és Mexikó“. Laborde végül hangoztatta, hogy a „kommunista part programja abban áll, hogy sztrájkokat szervezzen, a parasztokat a birtokosok ellen fellázítsa, s a külföldi vállalatok kisajátítását követelje“.

A mexikói kormány magára vállalta ennek a félelmetes programnak a megvalósítását. Laborde maga úgy nyilatkozott, hogy Cardenas „merészen és kitartó rendszerességgel megoldotta a La Laguna-problémát, s ezzel a nemzeti és külföldi la-ufundiumok legerősebb bástyáját rombolta le“. A valóság ezzel szemben az, hogy Cardenas és kormánya megsemmisítette a mezőgazdasági termelést, kisajátítva olyan kisemberek földjeit, akik munkájukkal kitűnő eredményeket értek el. A kisajátított kisbirtokokat pedig hozzá nem értő embereknek juttatta. Igaz, hogy a kormány ezeknek az új birtokosoknak pénzt előlegezett, de azt megelőzően ő maga háromszor, négyszer többet kapott tőlük értékben. Az ország tönkremegy, de a „tervet“ végre kell hajtani!

A sztrájkok immár annyira elhatalmasodtak, hogy most azok jelentik ott a normális állapotokat. Még a süketnémák is sztrájkot proklamáltak a vakokkal karöltve, hogy „a szocializmust követjük“. („La Prensa“, 1937. márc. 21.) Az éhínség mindenütt érezhetővé vált, különösen a szegényebb néposztályok között. A legfontosabb szükségleti cikkek árai elképzeltetlenül magasak. („Excelsior“, 1937. márc. 18.) A kormány lefoglalja az életszükségleti cikkeket és külföldre szállítja, — mert a kommunista programot végre kell hajtani!

Hogy a kommunizmus minél mélyebben gyökereit verhesen, különösen kiterjesztik a propagandát a képzett emberek között. A mexikói tanító-szeminárium igazgatója például kijelentette, hogy „a szeminárium marxista“... A közkegyelemügyek titkára (minisztere) Mujica tábornok még tovább ment, amikor egy Queretáron tartott beszédében kijelentette, hogy „az Internacionálét olyan himnusz, mely épp olyan jól kifejezi követeleinket, mint a nemzeti himnusz“...

Mindezekhez fölölleges kommentárt fűzünk. Beszélnek ezek a tények önmagukért. Mindössze annyit jegyzünk meg: ezektől valóban nem csodálkozunk Cardenas multheti parlamenti üzenetén, melyben többek között nyíltan beismerie, hogy Mexikó erkölcsi és anyagi támogatásban részesíti a vörös Spanyolországot, s hogy a lezárt gazdasági évből s támogatás céljaira fordított hatalmas összeg a következő gazdasági évből meg növekedni fog.

Hogy is mondja a példabeszéd?

Madarat tolláról, embert barátjáról. (V)

kedvezmények állnak a külföldi közönség rendelkezésére.

Az Európa Utazási Iroda és a Wagons Lits-Cook Iroda minden fiókja a legutolsó pillanatig árusítja az utazási igazolványokat személyenként mindössze 150 leirt. A magyar vasutakon ugy jövet, mint menet 50—50 százalék a menetkedvezmény, a C. F. R. vonalain pedig a visszautazásnál élveznek a látogatók 50 százalékos menetkedvezményt, mégpedig minden vonat minden kecskasztyályn. Es ezen felül nem kell előzetes vízum, mert a vízumot Budapestben lehet megszerzeni és még hozzá a rendes vízumdíj egyharmad árért. Budapestre legkésőbb szeptember 30-án délig kell megérkezni, hazafelé szeptemberben 25-ig éjfélig érvényesek a kedvezmények.

Három ellenőrző körzetre osztják a Földközi-tengert

(Tudósításunk folytatása az első oldalról).

Nyonból jelentik: A földközi-tengeri értekezlet péntek délutáni zártülésén — az angol küldöttség köréből származó értesülés szerint — az a feljegyzés alakult ki, hogy

a Földközi-tengert három részre osztják. Eszerint a Földközi-tenger egy részét Olaszország kapja ellenőrzés végett, másik részét, az északnyugati, Anglia és Franciaország közösen ellenőrzi, a többi rész pedig a többi földközi-tengeri hatalom körzetébe tartoznék.

Minden részterületen az illető állam hadihajói és tengeralattjárói közlekednek. De ugyanakkor az illető ország köteles fenntartani a rendet ezen a részen és hadihajóival elkísérni az ott közlekedő kereskedelmi hajókat.

Ha az illető hatalom bármely hadihajója a kijelölt területet elhagyja, a többi ország hajói azonnal elsüllyeszítik.

Most már csak az van hátra, hogy a tengerészeti szakértők a technikai részeket kidolgozzák. Az elvi megegyezés már megtörtént.

Az értekezlet szombat délután 4 órakor tartja újabb tanácskozását Nyonban.

Az angol vezérkar főnöke a németországi hadgyakorlatokon

A légi haderő vezérkari főnöke és más macsarangú tisztek is elkísérik

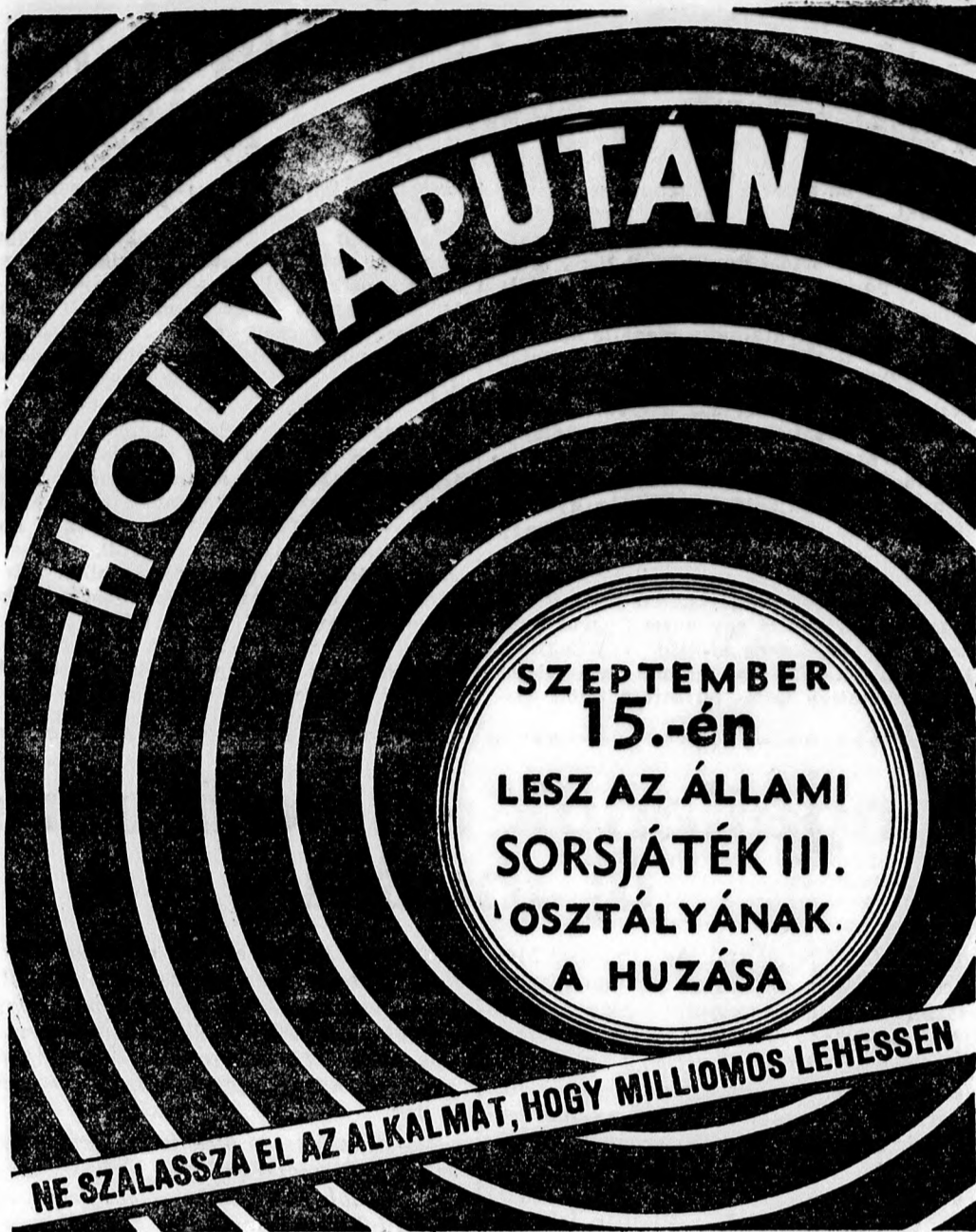
Londonból jelentik: Angol diplomáciai körökben nagy meglepetést keltett az a pénteken közzétett jelentés, mely szerint az angol vezérkar főnöke, Sir Devereux több magasrangú tiszttel kíséretében részt vesz a szeptember végén megrendezett németországi hadgyakorlatokon. Fokozza a látogatás jelentőségét az is, hogy ugyanakkor Mussolini is Németországban lesz és a hadgyakorlatokon ő is jelen lesz. A vezérkari főnököt Sir Arthur Langboore, az angol légi haderő vezérkari főnöke is elkíséri.

Az „Ewening News” szerint Blomberg tábornok, német birodalmi hadügyminiszter hívta meg a vezérkari főnököt és kíséretét. A vezérkari tisztek először Berlinbe mennek és onnan Blomberg hadügyminiszter társaságában utaznak a hadgyakorlatok színhelyére.

HITLER KANCELLÁR 140 EZER POLITIKAI VEZETŐ ELŐTT A NÉMET OLASZ BÉKEVÉDŐ KÉSZENLÉTRŐL BESZÉLT.

Nürnbergből jelentik: Hitler birodalmi vezér és kancellár pénteken a Zeppelin-mezőn 140 ezer politikai vezető előtt beszédet mondott. Kifejtette, hogy a régi, ismert ellenség ismét nyugtalanságot akar kelteni a világon, de ez a kísérlet szükségképpen hajótörést fog szenvedni Németországban a nemzeti-szocializmus zárt egységén. Nevetséges próbálkozás megegyezés behurcolna Németországba az egyszer már kiűzött betegséget. A német egység minden kívülről jövő ellenség ellen megvédi Németországot, mely nyugodtan nézhet a jövő elé.

— Németország — mondotta a — a nyugalom és biztonság tényezőjévé és a béke kezesevé vált. Bár a világ megértene ezt és ne engedné magát félrevezetni a bűnös uszítóktól, akik papirosan megfosztják a népeket becsületüktől és egymással harcba kergetik őket. Bár látná be a világ, hogy nem az uszítóknak van igazuk. Még szerencse, hogy a déli nagy államon kívül itt van a mi konszolidált országunk, mely szilárd marad. Ez az a tény, mely a legnagyobb mértékben hozzájárul a béke megővéséhez. Büszke bizakodással tekintünk a jövő elé és nem kételkedünk abban, hogy Németország teljesíteni fogja az eléje tűzött nagy feladatokat!

Készül a japán-orosz háború

A szovjet a koreai hajók elfogása miatti japán jegyzéket visszautasította. — A japánok csapat szállításai óriási méretűekké váltak. Elfoglalták Macsang városát

Tokióból jelentik: A japán-orosz viszony egyre jobban kiéleződik és a két kormány diplomáciai skatizásának veszélye egyre jobban közeledik. A szovjet-kormány visszautasította a japán kormány tiltakozását a koreai hajók tömeges elfogása tárgyában. A szovjet-válasz alaptalannak minősíti a kifogásokat. Hír szerint a japán kormány az eddiginél is erősebb hangu jegyzékben ismétli meg tiltakozását.

A japán sajtó a helyzetet igen súlyosnak látja, amit már az is bizonyít, hogy a Kinába

irányuló japán csapat szállítások sokkal nagyobb méreteket öltenek, mint amennyit pusztán a japán-kinai viszály indokoltá tehetne. Nemzetközi katonai szakértők szerint ezek a hadikészülődések túlhaladják azt a határt, ami tisztán katonai szempontból, a kínai ellenállás megtörésére lenne szükséges.

Tokióból jelentik: A Domei iroda jelentése szerint a japán csapatok az éjszaka elfoglalták a Tiencsintől délre fekvő Macsang várost.

A szovjet nagy légi haderőt gyűjt Kelet-Szibériában, hogy Tokiót és a japán ipari gócpontokat megtámadja
Rádió-kiáltvány Moszkvából Olaszország ellen

Moszkvából jelentik: A japánokkal egyidejűleg a szovjet is lázasan készülődik a távolkeleti határon. Kelet-Szibériában nagyszabású csapat-megerősítések érkeztek az utóbbi napokban. Különösen a légi haderőt erősítették. A szovjetsajtó beismeri, hogy a kelet-szibériai csapatmegerősítések japánellenes céllal bírnak. A szovjet-lapok megírják, hogy a légi haderőnek a megerősítései lehetővé teszik, hogy a szovjet a bombavető repülőgépek egész áradatát indítsa el Tokió és a japán ipari gócpontok megtámadására. A hatalmas légi rajok egy órán belül romhalmazzá bomázhadják a japán fővárost és az Osaka körül elterülő ipari vidéket.

A szovjet külügyi népbiztossága a távol-

keleti eseményekre való tekintettel gyorsított ütemben építi a könnyű bombavető gépeket.

Ugyanekkor a szovjet-orosz rádióállomások Olaszország ellen is szitják a hangulatot. A moszkvai rádió péntek este kiáltványt adott közzé, amelyet állítólag a vörös hadsereg valamennyi helyőrsége együttesen juttatott el a rádióhoz. A kiáltvány többek között így szól:

— Felkészültünk a halálra és feláldozzuk életünket, hogy a szovjet-unio és a szovjet-hajók szabadságáért és becsületéért harcoljunk. Várjuk a bosszu napját és várunk parancsokra, Stalin! Fegyverünket megtöltöttük, hogy az olasz provokálóknak olyan választ adjunk, amelyet soha nem fognak elfelejteni.

Nagyszabású csalás ügyében nyomoznak a satumarei hatóságok

Saját tud. A satumarei pénzügyigazgatóság ismét munkát adott a büntügyi hatóságoknak. Még be sem fejezték Kuuk Jenő volt főpénztárnok csalási és sikkasztási ügyében a több, mint egy év óta folyó nyomozást, egy hirtelen jött hivatalvizsgálat újabb büntetssel fedezett fel, ezuttal az apai adóhivatalnál. Megállapították, hogy ismeretlen tettes meghamisította a letéti pénzár egyik nyugtáját és egy ugyancsak hamis bírói ítélet alapján 20 ezer 500 lejt vett fel az adóhivatal pénztárából. Néhány héttel ezelőtt az iskolaszék javára 1550 lejt helyeztek letétbe, amiről Călinescu tisztviselő szabályos nyugtát adott. A homályban bujkáló tettes ezt a nyugtát 20.500 leire hamisította olyanformán, hogy vegyszerek segítségével eltüntette a számot és 20.500 lejt irt a helyébe. A nyugta hátára ráírta, még, hogy a befizetést Berger Izidor apai illetőségű kereskedő eszközölte egy peres ügygel kapcsolatban, mert az összeg erejéig végrehajtást vezettek ellene. Később egy hamis bírói ítélet alapján az ismeretlen tettes felvette a letéti ösz-

szegét. Az ügyesség a rejtélyes csalási ügyben erélyes nyomozást indított. A pénzügyminiszter Pop Rudolf adóhivatali főnököt felfüggesztette. Bizalmas feljelentés alapján vizsgálat indult az ardui adóhivatal vezetője ellen is, aki — a feljelentés szerint — készpénz helyett értékpapírt tett be a kasszába s bár a sikkasztás ténye fennáll, számszerűleg nem lehet felfedezni, mert a könyvek adatai egyeznek, csak a pénztár tényleges értéke csökkent. A harmadik pénzügyigazgatósági ügy, mely a hatóságokat foglalkoztatja, a Kuuk Jenő féle sikkasztás. Ebben péntekre volt kitérve a törvényszéki főtárgyalás, az állam képviselője azonban újból a tárgyalás elhalasztását kérte, mert alig mulik el nap, hogy ne jelentkezne egy-egy károsult, akiket Kuuk Jenő rövidített meg párezer lejjel. A volt főpénztáros a nyugdíjasok és magánosok kötvényeire nyugtát hamisított és az állampapírt felvette. Eddig mintegy ezerhatszáz esetről vettek fel jegyzőkönyvet, de még mindig nem tudták összeállítani a károsultak névsorát.

Az ingatlanok értékelésének új módja

Mercurea-Ciuc. Saját tud. Az Országos Magyar Párt irodájában nap mint nap hangzanak el panaszok, hogy a pénzügyi hatóságok nem fogadják el a valóságos értékek azokat az összegeket, amelyek az illetékezés céljából benyújtott szerződésben szerepelnek, még akkor sem, ha a szerződéshez előjárásági, u. n. adó- és értékbecsítő van becsatolva, amely hivatalosan mutatja, hogy az eladás, vagy más értékesítés tárgyát képező ingatlan értéke csakugyan annyi, mint ami a szerződésben fel van tüntetve. A pénzügyi hatóságok ezen eljárása nemcsak hogy méltánytalan és igazságtalan, hanem semmibevevése a helyi körülmények ismeretével kiállított előjárásági bizonyítványnak, mint közokiratnak. Az a tisztviselő, aki az értékelést nem fogadja el és azt önkényesen többszöröse emeli fel, hogy a kincstári illeték magasabb legyen: feltétlenül hivatalos hatalmával való visszaélést követ el.

Miután ez a kérdés nagyon elevenébe vág a lakosságnak, célszerűnek tartottuk a legilletékesebb helyre, magához az illetéket kiróvó pénzügyigazgatósághoz fordulni és az ügyosztályfőnöktől a következő felvilágosítást kaptuk ebben az ügyben:

— Az ingatlanok eladásánál a bélyegtörvény szerint hét százalék illetéket kell leróni. Az eladott ingatlanok értékelése körül jelentékeny visszaélések fordultak elő a múltban és ezért a pénzügyminiszter most új utasítást adott ki az ingatlanok értékelésére vonatkozóan.

— A bélyegtörvény 53. szakasza határozza meg azokat a szabályokat, amelyek szerint ezt az illetéket ki kell vetni. Az önkéntes előadóknál az ingatlan értékének általában azt tekintik, amit a felek a szerződésben feltüntettek.

— Másrészt az 54. szakasz értelmében a pénzügyminiszternek joga van az adókülönbséget behajtani még akkor is, ha a felek jóhiszeműek, abban az esetben, ha a szerződésben feltüntetett érték alacsonyabb a valódi értéknél.

— Az is előfordult, hogy a felek a szerző-

désben semmiféle értéket nem tüntettek ki, ebben az esetben természetesen hivatalból állapították meg az értéket olyanképpen, hogy a törvényes minimális értéket vették alapul, amit úgy számítottak ki, hogy az ingatlan-adó tiszta jövedelmének nyolcszorosát, illetve tizszeresét vették.

— Összintén be kell ismernünk, hogy ez az értékelés a mai viszonyok között lényegesen alacsonyabb, mint a valóságos érték. A kincstár érdekeinek megvédése céljából a pénzügyminiszter egyik legutóbbi rendelkezésében arra hívta fel a pénzügyigazgatóságok figyelmét, hogy a hétszázalékos proporcionális adó kivétele alkalmával mindig az átruházott ingatlanok valóságos értékét vegyék figyelembe és pedig az u. n. értékelési kimutatás szerint.

— A mezőgazdasági ingatlanoknál a valóságos értéket a megyei mezőgazdasági tanács véleménye alapján állapítják meg, míg a városi ingatlanoknál a városi mérnöki hivatal véleménye irányadó. Ezek a hivatalos vélemények komoly kritériumokat tartalmaznak az átruházott ingatlanok értékének megállapítása szempontjából és ezeket a kivétel hivataloknak az adás-vételi szerződések bemutatása alkalmával okvetlenül figyelembe kell venniük.

Felhívjuk tehát érdekeltek figyelmét erre a részletes felvilágosításra. Éljen minden érdekelt fél azokkal a törvényes eszközökkel, melyekkel küzdeni lehet az adó, illetve illeték-megállapítási és kiróvási hivatalok önkénykedésével szemben. Így lesz csak elkerülhető a sok panasz, elégedetlenség és késelem a telekkönyvi átírások alkalmával.

Albert István.

* Aldott állapotban levő nők, ifjú anyák és többgyermekes asszonyok a régebbi nyelvi, természetes „Ferenc József” keserűviznek már mérgezett adagokban való használata által is igen könnyű és hirtelen halálra vezet. Az orvosok ajánlják.

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik. Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel. (Központi fűtés, hideg- meleg folyóvíz, telefon, stb.) Polgári szálló — polgári árak

Gólyák a templomtornyon

*

Még mindig megbecsült, ha már nem is szent állat a gólyamadár, noha ujabban sok helyen korántsem tartják már a régi tiszteletben hivatalát... S mégis megtörtént nyaralófalumban, Cojocnán, hogy szétrombolták a falusiak egy gólyafészket s kidobták, összetörték a tojásokat, amelyekben pedig már benn lüktettek az új kis gólyaéletek. Nem kegyetlenségéből, vagy rosszindulatból fosztották meg a falu egyetlen gólyapárját otthonától s az utódok nevelésének örömeitől, visszaélve a bizalommal, amellyel ez a kedves, tetszetős, de egyik-másik szokásában oly vad és kiméletlen gázló az emberhez ősidők óta megmagyarázhatatlan módon ragaszkodik... Roskadozó, régi csürré bontott le a gólyát vendégül látó gazda s annyi gyöngédség, babonásság — vagy ügyesség — még sem volt benne, hogy a fészket, amelyet erre a csürré épített az okatlan állatok ösztöne, udvarának más épületére telepítette volna át. A bontás meglezésekör egy szerűen leverte hát a fészket s gonosz kölykök fejezték be rajta a pusztító munkát. Szomorú esemény volt ez. A kis fürdő korai üdülőközönsége körében gyorsan elterjedt a hír s a városi gyermekeknek, akiknek a szeme és szive nem szokott még hozzá ezekhez a szomorú és kegyetlen valóságokhoz, könnyezve álltak körül a szétrombolt fészkek maradványait. Az egész falu népe gyorsan tudomást szerzett a dolgról, gyorsabban, mintha kidobták volna, mert a „közhírré tétetik” a közigazgatás bölcsesége folytán csak az állam nyelvén hangzik el itt, amit a község nagyobbik fele nem ért. Apraja-nagyja feljegyelt hát a gólya-tragédiára és mindenki részvétellel nézte a nagy madarak gázszoló keringését otthonuk romlása felett...

Estig szüntelen folyt a megható gyászszertartás. Mindenki, aki ismeri a szeszélyes madarak természetrajzát, azt hitte, hogy a rettentő veszteség meggyűlölteti a gólyapárral még a tájat is, amelyet ősidők óta hazájának ismert, és boldogulását nem látva többé biztosítva itt, büszkén sértődöttön más vidékre vándorol. De nem ez történt. Midőn a falu templomtornyain elhalványodtak a hegyek mögé lebukó nap visszasiító sugarai, először a him madár, hirtelen elhatározással rászállott az egyik templom-tornyára, kis idő múlva pedig a párja, példáját követve, rászállott a másokra. S a falu fölött uralkodó magasságban fájdalmas kelepelést hallattak mind a ketten. Azt mondták: „Itt megpihenhetünk, jó hely ez”.

És ettől kezdve minden este itt szállt meg az otthonát, mindenét vesztett két madár. Rendes esti szórakozással vált a kis fürdőhelyre: várni a két templom köré gyűlvő a tornyokra hazatérő gólyapárt. S a szürkület halálos biztonsággal minden nap meghozta őket. Egy darabig főnt, nagy magasságban uszva keringve ragyogatták a tollukat a nap fényében, aztán lejjebb szálltak a föld-árnyék szürkéségébe és határozott, biztos repüléssel vetek irányt a menedéket, oltalmat, vigasztalást nyújtó templomok felé. Itt töltötték mindig az éjszakát. Itt jól érezték magukat.

Ezen a nyáron nem is raktak többé fészket. Esőben, szélben, égiháborús éjszakákon ott pihentek a tornyok legtetetjén, az ég felé emelkedettség isteni védettségében, szomorú magányosságban, de biztonságosan.

És vártak. Ez a nyár már otthontalansággal és a jövőbiztosítás kötelességteljesítése nélkül mulik el fölöttük. De a templomok védelmében életük teljében megvárhatják a jövő tavaszt, amikor talán ugyanaz a gazda, aki az idén lerombolta fészkeik alatt a csürré, jövőre kocsikereket tesz a háza tetejére, hogy megkönnyítse a derék, szép és számos rossz tulajdonságuk mellett is hasznos madarak számára a fészkekrakást.

Jávör Béla.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadói hivatal és előfizetés teljesítési helye
Oradea, Strada Regele Carol II. a
ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Bolíviában: Egész évre 200, fél évre 100, negyedévre 50, egy hónapra 20 lej.
 Magyarországon: Egész évre 30 P, fél évre 15 P, negyedévre 7 P, egy hónapra 3 P. Hirdetés: vasárnap és ünnepek 20 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 30.032.
 Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza. Csekké váltásbélyeges magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Élénk északnyugati szél, sok felé zivatar, a hőmérséklet délen és keleten csökken.

Kisasszony-napi zárandoklat Radnára. Timisoara. Stj. tudósítónktól. Kisasszony napjára, mint minden esztendőben, nagy tömegben zárandokoltak Radnára a katolikus magyar hívek. Timisoaráról Fodor József hittanár vezetésével mintegy nyolcszáz zárandok indult el processzióban, gyalogszettel a kegyhelyre. A Banat különböző magyar községeiből szintén népes zárandoklatok jöttek, azonkívül a bolgárok, krassovánok és horvátok zárandokcsoportjai, nem kevésbé a görög katolikus hívek kereste fel tömegesen Radnát. Pacha Ágoston dr. megyéspüspök az ünnepet megelőző napon érkezett a kegyhelyre, délután a keresztúti ajtóságot vezette és hegyi beszédet mondott, este pedig a megyéspüspök tartotta a hatalmas gyertyás körmenetet. Ekkor mintegy tizenötezer ember volt együtt. Az ünnepnapon már hajnali két órakor tartották meg az első nagymisést és szakadatlan egymásutánban nagymisést, nagymisést követett déli egy óráig. A radnai Szentferenc-rendi zárda tagjain kívül kíségető rendtagok jelentek meg Deváról, Hunedről, Brasovból, Sibiuból és Baia de Crisról. Azonkívül huszonkét világi pap tevékenykedett. Az áldozók száma tízezerre emelkedett. Pacha dr. megyéspüspök hajnali négy órától kezdve órákon át osztotta ki az Oltárszentséget. Délelőtt nagymisést mondott a püspök, hatalmas ünnepi szentbeszédet tartott Fodor József hittanár. A bolgár szentbeszédet Kristofesák Ferenc kanonok, Besenova-veche-i plébános mondta, a horvát nyelvűt pedig Janka János nagybecskereki tanár, szentszéki tanácsos. Az ünnepnap estjén olyan torlódás volt a pályaudvaron, hogy a vonatok két órással később indulhattak csak el — vagonokat kellett kérni az állomásnak, hogy a vonatokat kibővíthessék. A timisoarai zárandokok processziója pénteken este tért vissza a városba.

Meghalt gróf Karátsanyi Jenőné, a máltai lovagrend néhai nagymesterének özvegye. Budapestről jelentik: Pénteken hosszas szenvedés után 71 éves korában meghalt gróf Karátsanyi Jenőné gróf Andrássy Karola. Az idős hölgy már régebbi idő óta érelmeszesedésben szenvedett. Néhány hét előtt elesett a szobában s lábán csontrepesztést kapott. Ez még inkább súlyosbította állapotát. Gróf Karátsanyi Jenőné holttestét az Andrássy család sírboltjában, Krasznahorkán helyezték örök nyugalomra. Az elhunyt férje, aki néhány év előtt szintén eltávozott az élők sorából, a Máltai Lovagrend magyarországi nagymestere volt.

Primicia. Kisasszony napján lélekemelő ünnepségben volt része a moftimul-marei katolikus híveknek. A szépen feldíszített templomban mutatta be első szentmiséjét Merk József satmar-oradeai egyházmegyei áldozópap. Az ünnepi szentbeszédet dr. Scheffler János c. kanonok, teológiai tanár mondta. Misa után áldást és szentképet osztott az újmisést.

Az oradeai Kereskedelmi Csarnok közleményei. A Munkakamarához beadandó személyzeti kimutatások folyó hó 15-ig adandók be a Munkakamara iktatójába. Tagjainknak a kimutatáshoz szükséges nyilatványt és részletes felvilágosítást ad titkári hivatalunk, ahol kívánatra a kimutatást ki is állítjuk. — A Csarnok kiállításának bizottsága közli, hogy a kiállítási pavillonok építése, hétfőn, folyó hó 14-én kezdődik meg. A földszinti pavillonokban még egynehány kiállító kaphat helyet a jelentkezés sorrendjében. Hely leköltések folyó hó 20-ig történhetnek.

* **Beretvás pasztilla** a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja

Üvegek à Lei 62"
 103" 164" 300" 475"

A SZÉPSÉG Iskolája.
 Kezdje a szépségápolás alapelemeivel: Tisztítsa meg arcát alaposan Scherk-arcvizzel! Aztán olvassa el figyelmesen mindazt, amit a Scherk-arcvizez mellékelt könyvecske ír: Csak a pórusok legmélyéig megtisztított bőr szép! Ápolja arcbőrét mindennap Scherk-arcvizzel! Szép lesz!
 SCHERK PARIS · BERLIN · NEW YORK

Meghalt csikszentmártoni Bocskor Antalné országgrésztünk egyik legjótékonyabb nagyszasszonya Budapestről jelentik: Csikszentmártoni Bocskor Antalné szül. Korbács Róza, kuriai bíró özvegye, Transsylvania egyik legjótékonyabb nagyszasszonya, 73 éves korában meghalt. A „Szilágyi Erzsébet” transsylvaniai nőegylet örökös alapító elnöke volt. Hatalmas, jótékonycélú munkásság fűződik nevéhez és elhunyt csaknem pótolhatatlan veszteséget jelent különösen a transsylvaniai származású magyar asszonyok táborára.

LEMOND A BELGA MINISZTERELNÖK. Brüsszelből jelentik: Hírek terjedtek el arról, hogy Van Zeeland miniszterelnök megromlott egészségi állapotára való tekintettel le akar mondani. Utóda tekintetében már megindultak a kombinációk.

Csak katonai orvos mentheti fel az előképzősöket a gyakorlatok látogatása alól. A katonai előképzés oradeai parancsnoksága közli az ifjakkal, hogy az iskolai alközpontokhoz tartozó előképzősök minden pénteken este 7-től 8 óráig, míg a többi alközpontokhoz tartozók szombaton ugyan abban az időpontban jelentkezhetnek orvosi vizsgálatra az Alexandri-utcai alközpontban. Ha ágyban fekvő beteg az előképzős, úgy a szülők vagy hozzátartozók jelentésére a katonai orvos a helyszínen vizsgálja meg a beteget. A orvosi vizsgálat díjmentes. Magánorvosok által kiadott igazolványokat nem vesznek tekintetbe. Dr. Imbaj Josif, alezredes.

Gyomor-fájdalmak rossz emésztés gyomorégést gyógyít
Bullrich-Só
 PROBAZACSKÓ 10-LEI-100GR. CSOMAG 28-LEI

„Stop-készülékek” kapott Timisoara is. Saját tud. A rendőrség csendrendeletet adott ki és egyúttal az utcai forgalom lebonyolítását is megrendszabályozta. A város négy pontján most állították fel elsőzőr „Stop-készülékek” s a gyalogjárók számára fehér vonalakkal jelölték meg kocsis és — egyszerre eltűntek a fehér vonalak. A kocsitól való átjártakat. Jött aztán a lovasló-Most olajfestékekkel vonják meg a vonalakat és felkérlik a városi villanytelepet, hogy egyes helyeken fényjelző-készülékeket szereljen fel.

UJABB NAGYSZABASU ÖSSZEESKÜVÉST LEPLEZTEK LE LENINGRÁDBAN. Párizsból jelentik: Moszkvából érkezett hírek szerint Leningrádban nagyszabású összeesküvést lepleztek le, melynek élén Alexander Kamenev állott, annak a Leon Kamenev volt népbiztosnak a fia, akit a múlt évben hazaárulás miatt agyonlőttek. Az ifju Kamenevet azzal vádolják, hogy terrrorszervezet létesített és meg akarta ölni Stalint.

* **Láposy Erzsébet** zenetanárnőnél az előadások (hegedű, zongora, elmélet) megkezdődtek, a beiratások tovább tartanak. Fiú- és lány gyermekek már 5 éves kortól felvehetők. Oradea, Str. Simeon Stefan 20.

MAGYARORSZÁGI KOMMUNISTA VEZÉR VOLT A LAUSANNE MELLETTI REJTÉLYES HALOTT. Budapestről jelentik: A Lausanne közlemben történt gyilkosság rejtélye most megoldódott. Mint ismeretes, az áldozat zsebében egy Eberhardt névre szóló csehszlovák utlevelét találtak. Mint most megállapítást nyert, az utlevél hamis névre szól. A svájci rendőrség ugyanis a fényképet megküldte az összes rendőrhatalóságnak s az megjelent a Prager Tagblatt szerdai számában. Az egyik pesti kávéházban valaki a magyar munkásmozgalom egyik tevékeny szereplőjére ismert rá a fényképen. Az illető Selden Armin, aki a kommün alatt a budapesti vörös rendőrség parancsnokának a helyettese volt. Selden a magyarországi kommün bukása után Bécsbe ment, majd hamis utlevelével Szlovénkóba utazott, hogy megszervezze a kommunista pártot. Kassán ütötte fel főhadiszállását és nyolc évig élt Csehszlovákia területén. Innen előbb Oroszországba, majd 1931-ben Amerikába ment s mint az Új Előre című kommunista lap főmunkatársa működött ott. Az Egyesült Államok területéről rövidesen kiutasították, azóta moszkvai megbízottakkal utazgatott a nyugateurópai országokban. Ugyilátszik, ő is trockista összeesküvés gyanújába keveredett és azért tették el láb alól.

* **Éveken át székszorulásban szenvedő egyének** gyakran meglepő rövid idő alatt rendbe jönnek, ha reggelenként fejkéleskor és esténként lefekvés előtt egy-egy félpohár természetes „Fereuc József” keserűvizet isznak. Az orvosok ajánlják.

Gyümölcskiállítás rendeznek Baia-Maren. Saját tud. A bányavidéki gyümölcstermelés fejlesztésének előmozdítására a város rendezésében gyümölcskiállítás nyílik meg a városi színház előcsarnokában. A kiállításon nemcsak a bányavidéki termés legjavát mutatják be, hanem szemléltető módon felvonultatják mindazokat az eszközöket, amelyeknek segítségével eredményesen harcolhatnak a kártékony rovarok ellen. A kiállítás iránt megyeszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Temetések Oradeán. Ciordas Craciun. Tariani községben 50 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután 2 órakor lesz a tariani temetőbe. — Ardelean Petru 50 éves korában szívroghásban meghalt. Temetése vasárnap délután 5 órakor lesz a Josia-telepi gyászháztól a Rulikovszky-temetőbe. — Naghi Dumitru 14 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután 2 órakor lesz a Rulikovszky-temető Steinberger kápolnájából. (Caritas.)

Rémület-hullám a new-yorki tőzsdén

Óriási árzuhanások között harmadfélmillió részvényt dobtak piacra

Newyorkból jelentik: A newyorki tőzsdén újabb hatalmas pánik-hullám söpört végig. Összesen két és félmillió részvényt dobtak ki pénteken a piacra; csak az üzletkötés utolsó órájában mintegy hatszáz ezer darab részvény került eladásra. A részvényárfolyamok újabb mélypontot értek el, különösen nagy a vasúti-, vas- és acéipari, valamint a gépkocsi-ipari részvények árzuhanása, ami később a gummi- és gyapotrézvényekre is kiterjedt. Tőzsdéi körök szerint a pánik okai ezúttal nem a nemzetközi viszonyokban, hanem helyi befolyásokban gyökereznek mint például az üzérkedésben.

SOK TIZEZER
megelégedett vevő bizonyítja hogy a
„ZEPHIR“
kályha az összes kályhák között a
LEGJOBB
10 kilogram fával fűt 24 órán át.
egy normál szobát
Gyártja: **Szántó D. és fia, Oradea**
„ELITE“ tűzhely kályhagyára
Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan árjegyzéket.

* Enekiskolában növendékeket felveszek, hangverseny- és opera szakra előkészíték. Oradea, Bratianu-utca 63. Palládyné.

REJTÉLYES KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT ELTÜNT EGY BUDAPESTI URILEÁNY.
Budapestről jelentik: Rejtélyes eltűnés ügyében nyomoz a budapesti főkapitányság. Két nap előtt eltűnt a Vilmos császár-ut 42. sz. házban lévő lakásukról Márczy Lajos főállatorvos 19 éves Ilona nevű leánya. A leány levelet hagyott hátra, melyben bejelenti, hogy öngyilkos lesz. Az eltűnést az teszi még rejtélyesebbé, hogy a leány esküvő előtt állt. Október 1-re tűzték ki a házasságkötést. Vőlegénye, egy fiatal ékszerész, amikor megtudta, hogy menyasszonya mire készül, le akart ugrani a harmadik emeletről, de az utolsó pillanatban visszatartották. A rendőrség lázasan kutat az eltűnt leány után, hogy ha lehetséges, még megakadályozhassa végzetes tettének elkövetésében. Egy későbbi budapesti jelentés szerint Márczy Lajos főállatorvos leánya szombat reggel váratlanul hazatért. A leány elmondotta, hogy kiment a Csillag-hegyre, egész éjszaka ott bolyongott, majd a Dunába vetette magát. A vízben azonban feltámadt életosztőne, partrauszott és hazatért. Tettének okáról nem volt hajlandó nyilatkozni.

Vérszegény, sápadt, étvágytalan, legyengült és gyakori fejfájásban szenvedőknek teljes gyógyulást nyújt a

Dr Földes-féle FERROL vastáplikör.

A leghatásosabb és legeredményesebb hízáló, erősítő vér- és izomgyarapító szer. Minden gyógyszer-tarbar és drogériában 100 lef egy üveg

Lázadás a sighetli elmeegógyintézetben.
Sighetről jelentik: A város elmeegógyintézetébe az utóbbi hetekben nagyszámú elmebeteg-gyanús politikai elítélteket szállítottak az ország különböző részeiből. A napokban a megfigyelés alatt álló foglyok fellázadtak az ápolók ellen, kinyitották az intézet ablakait és hangos kiáltózással vonták magukra a járőreket figyelmét. Az elítéltek arról panaszkodtak, hogy az ápolók rosszul bántanak velük és az élelmezésük rendkívül kevés. Az ordító beteget csak hosszas fáradság után tudták megfékezni az ápolók. Többen érdeklődtek az intézet igazgatóságánál a lázadás okáról és a panaszok valódiságáról. A kórház vezetősége az érdeklődésekre kijelentette, hogy a fellázadt foglyok gyengeelméjűek és magaviseletük ezzel magyarázható.

* Egy nő varázsa mindig egyéniségében rejlik, aki még amellyel azt is tudja, hogy ügyes szépségápolással miként lehet azt még jobban átáramasztani. Szépnek, üdének lenni ráncok és bőr tisztátalanságok nélkül, az mindig varázslatos hat. Mily könnyen érhető el a szép, üde fiatalos arc, ha azt egy kis szakszerű kezelésben részesítjük. A főfeltétel: megszabadítani alaposan a tisztátalanságoktól és jól táplálni a bőrt. A legalkalmasabb és legértékesebb segítő szer erre a SCHERK-féle arcvíz, amely mélyen behatol a pórusba, megélelenti a vérkeringést, elősegíti a bőrnek megfelelő vérellátását, amely életfeltétele.

Két embert megölt a bedőlő fal. Timisoara. Saját tudósítónktól. Sannicolaul-marén a fürdő-épület tatarozása közben Puple Péter harminckétéves kőműves és Zarin János huszonkét éves napszámos az egyik fal alapjait feltárták, hogy megerősítsék azokat. A fal hirtelen bedől és a két embert maga alá temette. Súlyos sérülésekkel szállították őket a kórházba, ahol csakhamar meghaltak.

Próbaidőre vette fel a cselédlányt s az harmadnapra huszonöt ezer lejt lopott. Timisoara. Saját tud. Fistea Constantin pékmester próbaidőre vett fel cselédlányt. Mivel próbaidőről volt szó, nem is kérte a cselédkönyvet, de még a nevet sem ismerte a leánynak. Mindössze annyit tudott róla, hogy Sztellának szólíttatja magát s állítólag Sibiuból való. A próbaidőre felvett cselédlány még mindössze három napig volt Fistea pékmester házában, amikor úgy adódott, hogy egymaga maradt a lakásban. Mire Fisteák hazakereszték, az új cselédlány eltűnt és a ruhaszekrényből huszonöt ezer lejt hiányzott. A leány alkulccsal nyitotta fel a szekrényt s miután a pénzt ellopta, újra alkulccsal zárta be a szekrényajtót. A pékmester megtette a rendőrségen a feljelentést. Megnehezítte azonban a nyomozást az, hogy jóformán semmit sem tudnak a leányról s azok, amiket maga bementett, hamis adatok is lehetnek.

* Oktatás. Schmelzer Béla államilag engedélyezett és nyilvánossági joggal bíró zeneiskolájában a beiratások megkezdődtek. Oradea, Str. Nicolae Jiga 1. alatt.

fejfájás ellen Beretvás parxtilla!

Háromszáznál több munkakamarai kiküldött a párizsi világkiállításon. Timisoara. Saját tud. A munkakamara képviselői most utaztak Párizsba, a világkiállítás megtekintésére. Timisoarara háromszáznál több munkakamarai kiküldött érkezett, főleg Bucurestiből és Jimbolean át folytattak utjukat. A timisoarai kamara, miként eddig tervezték, nyolc kiküldöttel kívánta magát képviseltetni, végül azonban tizenhat kiküldött indult utnak és csatlakozott a többi munkakamarai delegálthoz. A kiküldött nem közgyűlésileg eszközötték. A tizenhat delegált a munkakamara költségén tekintik meg a párizsi kiállítást, ami a kamarának hozzávetőleges számítás szerint mintegy háromszázezer leinyi kiadást jelent.

Zürichi zárlat, Párizs 15.48, London 21.53, Newyork 435 háromnyolcad, Brüsszel 73.30, Milánó 22.90, Amszterdam 239.42 fél, Berlin 174.60, Bécs — schilling 79.30, Prága 15.20, Varsó 82.25, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Elárverezik a plébániát egy ingatlan miatt — ami nem létezik!

Kitűzték az árverést a timisoarai negyedik kerületi plébániák bútoraira, mert a plébánia nem fizet adót a holdban levő birtoka után

Timisoara. Saját tud. Metzger Márton dr. prépostplébánosnál a negyedik kerületi plébániákban most már másodikban jelentek meg adóvégrehajtók s a prépost ingatlana utáni adót követelték. Az ingatlan — miként a prépost legnagyobb csodálkozással hallotta — Arad közelében fekszik s az 1931—1936. évek-re adóhátralék mutatkozik.

— Szívesen megfizetem az adót, csak aztán az enyém is legyen az az ingatlan, — jelentette ki Metzger dr. — Rögön templomi célokra adom... Ugyis a templomunk belső restaurálásáról tanakodunk...

A prépost kijelentette: nem tud róla, hogy ingatlana volna; a szigmondházi tájakon még ebben az évszázadban nem járt.

Csak hogy a végrehajtók mégis lefoglalták a plébániákban a bútorokat, Metzger dr. pré-

* A belek gyakori teltsége és a rekesz erősebb feltelődése a rendkívül enyhén és kellemesen ható természetes „Forenc József” keserűvíz használatával — reggelenként éhgyomorra egy pohárral — megszüntethető és az agy, a tüdő vagy szív felé irányuló vértelődés ellensúlyozható. A orvosok ajánlják.

SPORTHIREK

Példátlan sportbotrány a fővárosban

Fegyelmi eljárás indult lefekvés vádjá miatt a Spakov ellen

Bucurestiből jelentik: A főváros sportkörökén kinos botrány foglalkoztatja. A napokban rendezték meg az országos profi nehézsúlyú ökölvívó bajnokság döntőjét Moti Spacov eddigi bajnok — aki Palesztinából tért haza erre a mérkőzésre — s Serbanescu között. A küzdelem első menetében Spakov nagy fölényben volt, a negyedikben azonban jobbkarja hirtelen lecsuklott és csak ballal védekezett. Az ötödik menetben aztán néhány elszívott ütés után feladta a további küzdelmet, ami érthető meglepetést keltett a reá fogadó mintegy 15 ezer főnyi közönség körében.

Spakov a mérkőzés után úgy nyilatkozott, hogy jobbkarján sérülést szenvedett, az orvosi vizsgálat azonban megállapította, hogy a szokásos kézfejduzzanásán kívül másra semmi baja.

Ujságírók, rendezők, a közönség hada támadta meg ezután Spakovot, aki eleinte fájdalmas sérülésével, ellenfelének kiváló klasszisával védekezett, majd amikor anyagi kártérítést is követelt tőle, azt a kijelentést tette, hogy:

— Valaki megkért engem arra, hogy adjam fel a mérkőzést.

Többet nem volt hajlandó mondani, de sokan úgy tudják, hogy Spakov súlyos kényezér halála alatt cselekedett sportszerűtlenül.

Az ökölvívószövetség ezután fegyelmi eljárást rendelt el Serbanescu, Spakov és a mérkőzés rendezői ellen, melynek eredményét különösen a főváros közönsége kíséri nagy érdeklődéssel.

Rapid FC—CAO Oradeán. Vasárnap délután fél 6 órai kezdettel a bajnoki évad legizgalmasabb és legjelentősebb NB mérkőzését bonyolítják le a Károly-nályán Mihályi öröksődése mellett. A Rapid teljes felállításában szerepel. Játésművészek az összes válogatottak: Raffinszky, Vintila, Barátky, valamint Auer. A zöld-fehérek összeállítását a következő lesz: David — Borgea, Sarkadi — Krausz, Juhász, Feierstein — Geczó, Kovács, Szaniszló I., Orza, Borbély I.

Nem rendezik meg 1937-ben a Balkán labdarugótornát. Bucurestiből jelentik: A labdarugószövetség, mint ismeretes, október 3-ára és 10-ére tűzte ki az ezévi Balkán-mérkőzéseket három résztvevővel. Ezek közül Törökország csúttörtökön táviratilag lemondta részvételét és így a szövetség kénytelen volt elállani a mérkőzések megrendezéséről. A felszabadult időpontok közül október 3-ra a szövetség Bulgáriának tesz ajánlatot egy nemzetközi mérkőzésre, október 10-én pedig valószínűleg egy előrehozott bajnoki fordulót fognak lejátszani.

post-plébános nehogy végrehajtásra kerüljön a sor, az adóhivatalban letétbe helyezte a követelt három ezer s egyneháyszáz lejt és beadványt intézett a pénzügyhöz: kijelentve, hogy a kérdéses ingatlanról nem tud, nincsen ingatlana. Meglepetésszerűen azonban újra megjelentek a végrehajtók s a lefoglalt bútorokra kitűzték az árverést, mindamellett, hogy a prépost nem tud az ingatlanról és hogy a követelt adóösszeget letétbe helyezte. Hiába jelentette ki ezt ujjal és hiába hivatkozott arra, hogy hiszen a pénz már az adóhivatalban van és majd tisztázzák az ügyet — az adóvégrehajtók kérelmelhetlenül kitűzték az árverés időpontját. Hogy aztán az árverést tényleg megtartják-e...? Nincs kizárva ez sem! Lehet, hogy tényleg megperdül a dob egy szép napon a plébániák előtt, — ha addig a beadványt nem intézi el a pénzügy illetékes osztálya.

IDŐK SODRABAN

Az elárult forradalom

Irta: Rády Elemer

Ha valaki kételkednék abban az állításban, hogy a forradalmak gyermekei végül egymást falják fel, úgy mindaz, ami ma Oroszországban és a szovjet körül történik, el kell, hogy oszlassa minden kételyét. A nagy francia forradalom belső zavargásai, a néptribunok véres küzdelmei eltörpülnek a mögött a belső viszálykodás mögött, ami ma Sztalin birodalmában egymásután emészti fel a forradalom egykori vezéreit. Az orosz vérengzések fölött sötét árnyként lebeg *Trockij szelleme*. Ez a nyugtalan, örökké zavarkeltő született forradalmár, távol Oroszországtól száműzetésében is kíméletlen offenzívára készítette ellenfeleit s a megismétlődő trockista perekben a kipróbált forradalmárok fejei oly sűrűn hullottak porba, mint egykor, még *Trockij* idejében, az arisztokraták, papok, kapitalista és ellenforradalmi tábornokok fejei.

Ki tudná megmondani, hogy valóban bűnös-e *Trockij* és a vörös hadsereg egykori parancsnoka tényleg áruló lett-e fasiszta hatalmakkal konspirált *Sztalin* ellen? Hihetetlennek hangzik a vád, de még az Amerikában élő egykori magyar szocialista *Jászi Oszkár* is azt mondja: „Nincs kizárva, hogy a cél szentesíti az eszközöket, bolsevik elve (amely magától *Lenintől* sem volt idegen) öt még erre a kétségbeesett lépésre is rábírta, ama dogmatikus remény alapján, hogyha majd egyszer az igazi forradalmat helyreállítja és az igazi kommunizmust megvalósítja, könnyű lesz az idegen ellenségeket kiverni és egy új brest-litovskói békét széltépní”. A szovjetvezérek erkölcsi elvei mások mint a miénk. Lehet, hogy *Jászi* kételyei valóban bizonyulnak egyszer.

Trockij ártatlansága körül tehát igen megoszlanak a vélemények. Amerikában már külön száztágú bizottság alakult (mert tudni kell, hogy Amerikában minden elképzelhető kérdést azonnal bizottságok vitatnak meg), amely *Dewey* professzornak, a szovjet amerikai rajongójának elnöklésével elhatározta, hogy *Trockij* szerepét tisztázza. A „Leon *Trockij* védelmező bizottság” elsőnek magát a főszereplőt, *Trockij*t hallgatta ki s egymás után gyűjtik az adatokat a még itt-ott életben levő szereplőktől és tanuktól is. De ezek a vallomások olyannyira ellenmondók, hogy talán sohasem sikerül tisztázni, mi az igazság a hírhedt trockista pörök mögött.

Annál érdekesebb, hogy most maga *Trockij* *Leó* szólalt meg s egy háromszáz oldalas könyvben (*Az elárult forradalom*) írta meg vádiratát *Sztalin* és rendszere ellen. Aki ismeri *Trockij* szenvedélytől átfűtött, izzó stílusát s emlékszik, mondjuk, életrajzának egocentrikus szemléletére, nem fog csodálkozni, hogy az Elárult forradalomban is találkozunk az egyéni sérelmeknek, a sértődöttségnek és a Rechthabereinek azzal a csípős trockiji stílusával. De tárgyilagosan nézve *Trockij* legújabb írását, mégis meg kell állapítanunk, hogy többet foglalkozik a rendszerrel, mint ellenfeleivel s végeredményben a mai szovjet-krízis végső okait keresi. Egy újkori *Coriolanus* és a viharedzett forradalmár küzd *Trockij*ban, de végül mégis csak a forradalmár győz, amikor könyve központi gondolatává azt a tételt teszi, hogy a szovjet ma ott tart, ahova a francia forradalom a Thermidorról jutott el. *Egy új burzsoázia, egy új kiváltságolt osztály* — írja *Trockij* — *óriási katonai és bürokratikus hatalmával véget vet most a forradalom igazi hagyományainak és felépíti saját kiváltságainak és a nagytömegek szolgátságának új gépezetét.*

Ezt az alapgondolatot ma már tárgyi bizonyítékok birtokában mi is aláírhatjuk, ha *Trockij* okfejtéseit, ortodox marxista indoko-

lásait — bármilyen következetesnek látszanak is első olvasásra, — nem tudjuk elfogadni. *Trockij* könyvének az érdekességét tulajdonképpen két ok adja meg. Az első az, hogy a marxista tanok és elméletek, egyszóval a *marxi dialektika eszközeivel mutat rá a szovjet bűneire és belső ellentmondásaira*. A másik ok, amiért érdemes ezzel a könyvvel foglalkoznunk, hogy *Trockij a szovjet hivatalos közleményei alapján festi meg azt a félelmetes, sötét képet a bolsevista paradicsomról*, amelyet eddig *Panaít Istrati, Dorgeles Céline* és *Gide* útirajzaiból ismertünk.

*Trockij*nek elméletileg tulajdonképpen két fővádja van *Sztalin*nek ellen. A marxi teóriák szerint s főleg *Trockij* interpretálásban az államhatalomnak lassan fel kell szivódnia, a diktatúra csak átmeneti forma lehet. Ezzel szemben *Trockij* megállapítja, hogy a proletárdiktatúra nem enyhült, az állami beavatkozás és az államtalítás nem halt el fokozatosan, hanem ellenkezőleg a *bürokratikus abszolútizmusban kulminált*. Ez az árulás meg fogja magát bosszulni *Trockij* szerint s a megcsalt tömegek forradalma előbb vagy utóbb el fogja söpörni a bürokrata diktatúrát. Természetesen azt is sejtetni engedti, hogy ez a forradalom az ő forradalma lesz.

A második főbenjáró bűn, amivel *Trockij* a mai szovjetrendszert vádolja a belpolitikai árulás mellett, *egy külpolitikai árulás: a világforradalom elárulása*, amit — sajnos ez csak *Trockij* szerint igaz — a permanens világforradalmasítás beállítása jelentett, amit azután azzal tetőztek be, hogy „beléptek a kapi-

talista Népszövetségbe, amelyről pedig minden hithű marxistának tudnia kell, hogy az minden ízében a szentszövetséghez hasonló ellenforradalmi szövetség”. Amennyire igaz az, amit *Trockij* a bürokratikus abszolútizmus ki-fejlődéséről ír, annyira támadható ez a másik vád. Hol vagyunk attól, hogy *Sztalin*nek megszüntették volna a világforradalmasítás aknamunkáját. Talán a módszerek változtak s a végső cél a számító *Sztalin* szerint nem egy ködös és naív világforradalom, hanem az európai népek belső gyengítésére szánt „külpolitikai” eszköz már — de végeredményben Moszkva ma is a világforradalmi aknamunka központja s innét futnak szét a forradalmi ágensek, akik — sajnos — még az „ellenforradalmi” Népszövetségben is sokszor döntő szerepet játszottak...

Ezt a kettős vádat támasztja alá azokkal a megdöbbentő adatokkal, amelyeket nem az antikomintern németországi központjától, vagy vad antibolsevistáktól szerzett, noha sokszor már egészen úgy hangzanak, — hanem a szovjet hivatalos kiadványaiból: az *Izvesztiából* és a *Pravdából* idézget. Lehetetlen ezeket az adatokat még kivonatosan is ismertetni, csupán néhány borzalmas részt ragadunk ki belőlük.

„Az ipari termelés és elosztás minduntalan megakad... Az utak rosszak. A vasúti hálózat elmaradt. Mit érnek a külföldi szakértők vezetése alatt létrehozott hipermodern gépek és technikai berendezések, ha nem tudják azokat kellőképpen működésbehozni és kihasználni?... Az áruk minősége selejtes és az árak kapitalistafogalmakhoz mérten exorbitánsok... A bürokrácia drágán és chaotikusan termel... A munkások legnagyobb része lassú, nehézkes, tudatlan s a *sztahanovista mozgalom* ezen úgy igyekszik segíteni, hogy *szocialista lobogó alatt a kapitalista kizsákmányolás új formáit vezette be*, amelyek ellen a munkásság gyakran lázong s az elégedetlenséget nem egyszer fegyverrel kell elfojtani... A szovjetpártiak nyomora és féltételei léte égbekiáltó... A gazdasági feszültség oly nagy, hogy az élelmiszerüzletek fosztogatása napirinden van... Az elhagyott gyermekek sorsa továbbra is sötét probléma, 1935-ben a két öszi

A SÍP

Irta: MÉCS LÁSZLÓ

Itt vagyok újra őz-lesen.
A kicsi tisztás kedvesen
zengeti tücsök-nyájjait,
a margaréták bája int,
harangvirágok inganak,
utolsó csókot int a Nap.
Ülvén vadászi székemben,
kicsit pirit a szeggyenem
midőn most arra gondolok,
hogy a szerelem szent dolog
s evvel csalom meg a balog
bakot, míg sípon sípolok.
Egy kis széles bak hirtelen
rejtekből ugrik, itt terem
s a virágos tisztásra ront
botor-vakon, mint egy bolond.
Lelőhetném. Eikergetem.
Szép agancs, vén bak kell nekem.

Az esti csend mélyén ülök.
A síppal nyolcat fütyülök,
a síp szerelmi szót közöl
s avar közöl, bokor közöl
a vén bak indul, okosan
szaglász, megáll, megint oson,
megáll, neszel, csak türelem,
húzza a sípszó, szerelem,
arany lasszó, titkos fonál,
lám, már a tisztás-parton áll,
a Hold megcsillan a csövében,
a bak most rámnéz. Meglővöm.

Nem mozdulok. Ezüst a csend.
Merengek. A fülemben cseng
egy régi, régi, régi síp,
mely Adám óta mindig így,
ily észvesztőn csendet hasít
s lombok közül, gondok közül,
azt vélvén, rögtön üdvözül,
jön, jön a férfi, ott terem,
mint fiatal bak hirtelen,

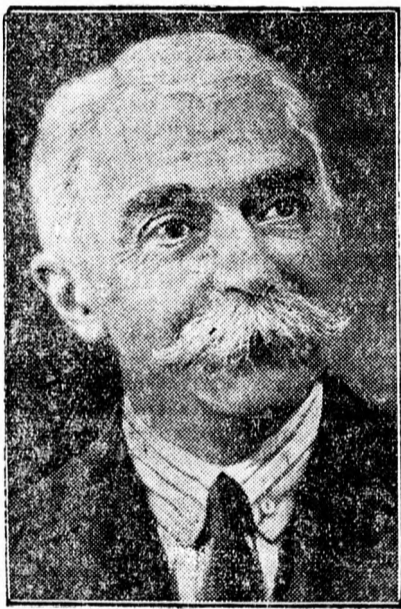
vagy évekig jön, okosan,
gyanús-gyanakvón lép, oson,
húzza-halasztja, senkinek
ne lenne rabja, nem siet,
— mégis kiér leányszívek
szép tisztására, gyöngy-karok
gyöngyvirág-réjtjén andalog,
eper-száj, nefelejcs-szemek
felé sodródva megremeg,
itt is verem, ott is verem,
de Titok húzza, szerelem,
A sípot ki is zengeti??
Akárki, mindig jaj neki,
akár Elet, akár Halál
akár Sátán: szíven talál!
Boldog, vagy nem a szerelem:
a vége mindig gyötrelem,
az anyáknak is szenvedés,
a szívben hétfájdalmú kés!

Merengek. Színezüst a csend.
A régi síp fülemben cseng.
Hajszálon múltott, istenem,
hogy nem könnyeztél estemen,
oly ifjú voltam s esztelen.

A Hold nevet. Megyek haza,
mint az Idő egy móhkasa;
negyvenkét éve rajzanak
a kis perc-méhek s ezalatt
ó mennyi piros méz, kacaj
gyült bennem s bánat-barna baj!
A Hold pajzánul integet
s a porba rajzol engemet,
arany sugár-ujj remete
árny-képet fest: ha fekete
Halál sípol majd, senki sem
leli meg árnyék-rajzomat.
Akkor mind-mind kirajzanak
a perc-méhek s mézes szívem
az Istennek elviszem.

hónapban Moszkvában és Leningrádban 7500 szülőt állítottak bíróság elé, mert felügyelet nélkül hagyta gyermekét... A prostitúció újra felkútt a fejét és az Izvesztia szerint nem kevesebb, mint ezer nő árusítja magát a proletár főváros utcáin... A szovjetarisztokrácia jólétben, sőt luxusban él a nagy tömegnyomor közepette. Ha nemcsak a fizetéseket, a természetben való mindenféle szolgáltatásokat és a jövedelem egyéb félegális forrásait tekintjük, hanem figyelembe vesszük a bürokrácia és a szovjetarisztokrácia részesedését színházakban, palotaszertű pihenőhelyekben, kórházakban, szanatóriumokban, múzeumokban, klubokban, atlétikai egyesületekben stb., alighanem arra a következtetésre kellene jutnunk, hogy a népesség 15 vagy mondjuk 20%, a javaknak nem sokkal kisebb részét élvezi, mint a többi 80—85%... Az irodalom, a művészet és a tudomány állami kényszerszabályozása prémium a szolgáló közepszerűségnek és visszaretentője a bátor, eredeti úttörésnek... Mit ér a köztulajdon jogi formulája, ha ugyanakkor a javak élvezete mindinkább egy kiváltságolt réteg monopóliumává válik és ha újra itt van a kapitalista motívum, mindenki ama vágyában, hogy oly keveset adjon a társadalomnak, amily keveset csak lehet és olyan sokat kapjon tőle, amennyit csak lehet...

Micsoda fékezhetetlen gyűlöletnek kell lo-bognia Trockij lelkében Sztalin iránt, hogy most ezt a rengeteg borzalmat, ezt a mérhetetlenül sok vádat a fejéhez vágja? Trockij egy új forradalomról álmodik, amelyen az ő napja virrad fel, s amely meghozza a „demokratikus szocializmust befelé és a világforradalom új lendületét kifelé” — ahogy ő maga mondja. De vajjon ki hisz már az ilyen ígéretekben, ki olyan vak, hogy ne lássa, micsoda újabb vérzivatarokat hozna a világra egy ilyen trockiji forradalom, milyen újabb alvilági erőket szabadítana fel ez a modern Ahasvér, ha hatalomra kerülne... Trockij új könyve megdöbbentő valóságban tárja fel az „elárult forradalom” borzalmait, vádirat Sztalin ellen, de minden sora mögött ott érezzük az író is, Trockijt, ezt a fékezhetetlen zsidó forradalmárt is, aki az orosz borzalmak fölött új forradalmat, új vér- és halálözönről és mindezen túl — új világhatalomról álmodik. Mert örökké igaz marad, hogy a forradalmak gyermekei egymást falják fel...

Baró Coubertin, az olimpiai játékok megszervezője a napokban elhunyt. A neves sportférfiut a görögországi Olimpiában helyezték örök nyugalomra.

Nagy magyar államférfiak

Pázmány Péter

Írta: Csizsár Béla

Az ezeréves magyar történelem a nagy államférfiak egész sorával dicsekedhetik. A gondviselés minden időben állított olyan kiemelkedő egyéniséget a nemzet élére, aki irányt és utat mutatott és megszabta a magyar fejlődés vonalát. Nem véletlen, hogy a velük foglalkozó, ismertető sorozatot éppen Pázmány Péterrel kezdjük. A köztudatban leginkább irodalmi működéséről és tértítő tevékenységéről ismert Pázmány Péter volt az, aki az újabb korban legvilágosabban látta meg a magyarság történelmi szerepét és elsőnek fedezte fel, milyen politikai irányt és magatartást követel európai elhelyezkedésünk.

A század, melyben Pázmány él, a vallásháborúk és a török hódítás korszaka. A 16. és 17. század mesgyéjén vagyunk, amikor a reformáció már megharcolta a maga harcát s a katolicizmus indul hívei visszahódítására. A török rombol és pusztít az országban. Egészen az ország szívéig hatol be s legvirágzóbb részét, az alföldet pusztasággá változtatja. Magyarország a háromfelé-osztottság szomorú képét mutatja. Középső része a török hatalmában, Erdély a töröktől függő fejedelemség s csupán Felső- és Nyugat-Magyarország a tulajdonképeni magyar királyság.

A szétszakított ország legégetőbb kérdése, hogyan szerezze vissza egységét, mint szabaduljon meg a töröktől s melyik hatalom mellé álljon? Az erdélyi példát kövesse-e, vagyis színteg hajoljon meg a török előtt? Vagy a magyar példát, vagyis erősítse kapcsolatait a németekkel s vele fogjon össze a török ellen? A helyes utat, épügy, mint a valódi helyzetet a magyar főurak nem ismerik föl. Jogaikért vinnak keserű harcokat az uralkodóházzal s királyválasztó joguk sérthetlensége lebeg állandóan szemük előtt. Több vezetőember a törökkel kacérkodik. A magyarság két malomkő közt őrlik.

Egyedül Pázmány az, aki csodálatos éleslátással ráeszmél a teendőkre. Kicsoda Pázmány? Régi nemes váradi család sarja, ifjúkorában nemesi apród, áttér a református hitről a katolikus vallásra, majd belép a jezsuita rendbe, miután már éveken keresztül elsajátítja mindazt a tudnivalót, amire a korabeli művelt ifjúnak szüksége van. Húsz éven át tanul és tanít különböző főiskolákon, keresztülmenve azon a nagy fegyvelmen, amelyet a rend tagjai nevelésére alkalmaz.

Ennek köszönheti később, hogy kortársaitól eltérőleg nem lesz a fantázia, az illúziók rabja, hanem a valóság józan mérlegelője, aki mindenkor féket tesz a képzeletét elragadni akaró, túlláradó magyar temperamentumára. Valóságérzékét neveli hosszú külföldi tartózkodása is. Erre ezidőtájt még kevés magyarnak jut alkalma és kedve is. Ő az első államférfi e korban, aki jól ismeri a külföldet, megfordul Bécsben, Rómában, Párizsban s ott hosszabb időt tölt. Elsőbb mint szerzetes-ujonc, majd mint főiskolai tanár, végül mint a császár követe. Pázmánnyal új típus jelenik meg az újkori magyar történelemben. Összes tehetségét évtizedek megszakíthatatlan munkájával a magyarság öntudatának és valóság-érzékének nevelésére használja fel. Nagy és fá-

radságos munkát köszönhetett neki a katolikus egyház, mikor szóval és tettel a hívek tizezreit tértítette vissza az egyházba. Sokat köszönhetett neki a magyar próza, amelynek nagy ki-fejlesztője és gazdagítója volt. De époly sokat az egyetemes magyarság is államférfiúi működésével. 1616, mikor katasztrófát esztergomi érsékké, az országnak a király után legelső méltósága lett. Mint ilyen, irányító befolyást gyakorol a magyar politikára s a politika irányítóira, a nádorra és a főrendekre egyaránt. Jól tudja, hogy a szegény, szétszabdalt ország a törökséggel szemben nem állhat meg egyedül. Nem védheti meg megmaradt s nem szerezheti vissza elvesztett területeit. Tamaszra van szüksége s ezt Pázmány helyesen látta meg a nómet erőt képviselő Habsburg-uralomban.

A Habsburg-uralkodókat egyes tanácsadók sokszor magyarellenes irányban befolyásolták, nem utolsó sorban azért is, mivel a magyar rendek minden trónüresedésnél választójogukat elismerésért harcoltak s ha ez nem következett be, minden eszközzel megnehezítették a trónbetöltést. Pázmány elsőnek jön rá s kristálytisztán látja, hogy a kapcsolatok, amelyek száz éven keresztül egybefűzték a nemzetet az uralkodóházzal, elszakítani nemcsak lehetetlen, hanem végső katasztrófát is jelentene az országra. Ennek a felismerésnek a következményeit vonja le, mikor a királyválasztó országgyűlésen szót emel a Habsburg-ház örökösödéséért. Hangoztatja, hogy a jogi érveken kívül történelmi szükségszerűség is amellettszól. A Habsburgok a szomszéd országok urai, Méltósággal, de barátsággal kell közeledni hozzájuk és velük együtt kell politikát csinálni. „Annakokáért valaki — mondotta — Csehországot Morvaországgal és Sziléziával és mellette Ausztriát Stíriával és Karintiával birni fogja, úgy tetszik, hogy minékünk kéntelen ahhoz fejünket hajtánunk. Mert, noha Magyarország hossza messze terjedett, de az széle igen kicsiny és egyfelől az német provinciákkal határos, másfelől a törökkel, lehetetlen, hogy Magyarország erejével e két fejedelemség közt megmaradhasson.”

Csodálatosan világosanlátó szavak; ilyeneket sem előbb, sem utóbb, egészen Széchenyi Istvánig nem hallani magyar államférfi szájából. A nagy érsek felismeri nemzetünk középeurópai helyzetének lekötöttségét, a megfogyott magyarság élethalál kérdését s jól látja, hogy csak a nyugati szomszédországok uralkodójától várhatja az ország, területe felszabadítását. Ezért követ el mindent, hogy a főurakat álláspontjuk megváltoztatására rábírja, ellenállásuk nemzetgyilkos voltát beláttassa velük. Tudta, hogyha Magyarország kiegyezik királyával, megadja neki azt, amit ekkor már valamennyi fejedelem bírt Európában, a király uralkodása során a magyar szempontokat domborítja ki és készséggel lesz segítőtje az országnak felszabadító harcaiban. „Magyarország felszabadítása!” ez volt Pázmány legfőbb politikai programja. Soha sem adta fel a török kiűzésének reményét, bár tudta, hogy hosszú idő telik még el addig. Ezért igyekszik nemzetét kibékíteni királyaival és szoros szövetségre lépni velük, ezért folytonos tanácsai II. Ferdinándnál, hogy fejezze be nyugati háborúit és jöjjön Magyarország segítségére. Tudjuk, hogy ennek érdekében folyvást újabb és újabb terveket készített a katolikus nyugati hatalmak összefogására, ezek azonban, sajnos, sohasem váltak valóra.

Nem rajta múlt, hogy a feladatot amit magára vállalt, nem végezhette el. Hatása mégis, így is nagy, korszakos volt. Egész politikai nemzedéket nevelt fel eszméivel, amelyek végül mégis csak győzedelmeskedtek.

VULCAN

Oradea, Bulv. Regele Ferdinand No. 1.
Vagons Lits-el szemben.

aktatáskát
iskolatáskát

legolesóbban árusít

Szép az élet — kétezer méteren felül

Irtta: Dr Középesy László

A Retezát óriás testét már megvilágította egy kicsit a nap és mi vígan indulunk a Pietrile völgyön felfelé. Estig el kellett érniünk az 1475 méter magasán fekvő menedékházat. Utközben megmutatták a velünk tartó parasztok azt a karámot, amelyikben 2 tehenet ettek meg az éjjel a medvék. Megnyugtattak, hogy az embert nem bántja, amíg szarvasmarhát talál és azokat is inkább csak éjjel támadja meg. Bármilyen hírhedtnek látszott is, hogy a mai embert még a medve gyomra sem veszi be, lépéseinket megnyujtottuk. Az út aránylag jó, a vidék kissé zord, de igen szép volt és így alig négy órai gyaloglás után megérkeztünk a menedékházba.

Mária Magdaléna

Leírásokból és a parasztoktól sokat hallottunk a menedékház jelenlegi őráról, Mária Magdaléna. Azt is tudtuk, hogy ez a nő ruhában járó valaki, nem egészen neméhez és főként ezéld nevéhez illő életet élt. Már kislány kora óta csipészéssel és orvvadászattal foglalkozott és az évek legnagyobb részét a Retezát vad sziklái között töltötte el. A Retezát koronázatlan királynője és minden kövénél, forrásánál legjobb ismerője, az egyetlen megbízható és felbecsülhetetlen értékű, a medvékkel is megharcoló idegenvezető. Elképzelhetik meglepetésünket, mikor a menedékház ajtajában egy bájos, alig 20 évesnek látszó, dírdírluhás leányka fogadott és tessékait befelé barátságosan. Ugy látszik, beszéd nélkül is megértette gondolatainkat, mert azonnal tiltakozott.

— Mária Magdaléna elment halászni, de mindig jött. Addig is tessék elhelyezkedni. Mit szolgálnak fel vacsorára?

Mi ugyan szívesen beletörődtünk volna abba is, hogy 6 lesz nehéztünk támaszunk és védőangyalunk. Hamarosan szétoszlottak azonban ebből reményeink, mert megtudtuk, hogy 6 a menedékház könyvját vezető Császár néniének húga és a helyeket még anyyira sem ismeri, mint mi. Mar elfogasztottuk pompás vacsoránkat, mikor az ajtó előtt érces, mondhatnám borizó férfihangot és nehéz lépéseket hallottunk. Gondoltuk turisták érkeznek. Az ajtóban mocsor ruhás, de bubirizurás, tapaszakadt, egyik kezében horgászobot, a másikban hosszonyelű fejszét tartó, villogó szemű, markáns arcú asszony állott. Mária Magdaléna!

- Mikor érkeztek? Merről?
- Egy órával ezéldt. Nucsóra felől.
- Mennyi idő alatt jötték fel a faluból?
- Négy óra alatt.

Alaposan megnéz bennünket, meg a csomagjainkat. Mikor megmondjuk, hogy még nem jartunk a Retezátban, már megy is kifelé és az altóból dörögvi vissza:

— Erről majd még beszélünk. Holnapra jó idő lesz, mert a Gales csúcs kilátszik a felhőkől. Előkerülnek aztán turisták vagy négyen, elmondják, hogy 6 napja ülnek szobáikban, mert állandóan esett az eső, vagy olyan kód volt, hogy nem láttak semmit. Most rohamosan ásztil az idő. Ötpercenként kimegyünk szétnézni. Manci örömmel jelent, hogy már lát egy csillagot, kettőt, hármat...

Mindenki izgatott, jökedvű. Minket ölegetnek, mert állítólag mi hoztuk a jó időt. Megjelenik Mária is, egészen kicsérélve. Az előbb oly gyanakvó fekete szeme most barátságosan mosolyog. Biztos a holnapi napsütés. Hamar előkerülnek a térképek. Tervezünk, utakat keresünk. Mária szótlanul, tiszteletteljesen, de teljes fölénnyel áll az ajtónál. Biztosan érzi, hogy műszerek, térképek még úgy fel nem mérték a Retezátot, mint az ő bocsorkjai és az ő szeméi. Nem is kintlódunk sokáig, hanem hozzá fordulunk. Arca felenged és a civilizálatlan ember romlatlan kedvességével magyarázza, hogy hova menjünk holnap.

— Elmennek a Pietrile völgyig. Átmennek a patakon, ahol egy nagy, kockaalaku követ látnak. A tulsó parton kb. fél órát kapaszkodnak felfelé, fiatal fenyvesben. Akkor kiérnek egy kis tisztásra, melyen sok havasi boglárkát látnak. Itt bemennek egy szük ösvényen, melyet a tisztás szélén villa alakú fényő jelez. A fa hajlatában kis szikladarabot találnak, stb...

Igy elmondta Mária pontosan az utat, de hát ki tudja ezt mind megjegyezni?! Nagy örömmel sikerül rávenni, hogy velünk jöjjön. (Tudniillik, mióta a menedékház őre, csak kivételes esetekben szabad elhagynia a házat.) Gyorsan lefeksztünk, hogy reggel kipihenve induljunk első utunkra.

Reggel hatkor már javában mosakszunk. Mária a fejszéje nyelét igazgatja. Neki körülbelül

azt jelenti a fejsze, mint a városi hölgyeknek a retikül, illetőleg a benne lévő tamada és védekező szerszámok. Igaz, hogy ő nem igen támad és védekeznie, a legrosszabb esetben is — csak medvékkel szemben kell. Megreggelizünk, aztán egy napi étellel, látszóval, fényképezőgéppel, horgászó bottal felszerelve megindulunk a Gales tó felé. A Pietrile, majd a Rea völgyön átkelve, leereszkedünk a Gales patak medrébe. Ez a Gales tóból jön, paraszti ésszel tehát ezt kellene kövesztük felfelé. Sajnos, nem lehet. Egyszerűt járhatatlan sziklafalak, másrészt őserdőbe illő máma és embermagasságu csalánrengeteg zárják el az utat. Természetesen Mária pontosan tudja, hogy mit és hol kell kikérülni. Így aránylag könnyen haladunk előre. Még találkozunk legelesző téhen és ökorcsordákkal. Az állatok olyan szépek, amelyeket gazdag alföldi falvakban sem lehet látni. A pásztrok szép szál a aránylag egészséges emberek.

Az első tengerszem

Eppen bucsuzunk a fenyőerdőtől, mikor a szomszéd hegyoldalban Mária gyönyörű fenyvesel körülvevett tengerszemet mutat. Méreteiben kicsi, de szépségében grandiózus. A növényzet mind szegényesebb. Megkezdődik a futófényő átjárhatatlan birodalma. Nagyon kell vigyaznunk, nehogy elvessük az ösvényt. A futófényőn keresztülvergődni rendkívül nehéz. Az elmaradt fenyve

Fürdés a felhők fölött

Perzselő napsütésben érkezünk. Gyorsan levetkezem és néhány tempót uszok a tóban. Nagyon furcsa, de rendkívül frissítő érzés volt. Jó félórát napoztunk, mikor csodás látványra lettünk figyelmesek. Aluról a völgyből hatalmas hullámokban hömpölyögve, felhő közeledett. Mintha 100 méterrel alattunk egy óriás pipázott volna. A nap keresztülsütötte, gyöngyház fényben csillogott. Addig gyönyörködöttünk, míg majdnem hozzánk ért. Akkor lefényképeztük és a leggyorsabban felöltözöttünk. Még ozzadtunk a magaslati napon, de bár minden szvettért, viharokabátunk magunkra szedtünk, — 5 perc múlva didergtünk és nem lattunk semmit. Összebujtunk, mint a birkák és így vártuk az idő jobbrafordulását. Ez be is következett 5—6 perc múlva. Ha nem is ragyogó napsütésben, de elég könnyen tájékozódva indulunk felfelé. Tarsiznyánkban — a sok szép elnényen kívül — néhány pisztrángot is vittünk.

Mária és a zergék versenytutása

A egyszerű vacsora után (ott fent, minden vacsóra egyszerű), megint előkerültek a térképek és megint zsebrattottuk a térképeket. Most még hamarabb rájöttünk, hogy Mária nélkül nem boldogulunk. Mokes Kálmán és rajtam kívül még egy Gánescu nevű bucaresti ur vállalkozott a Retezát csúcs megmászására.

Reggel hatkor arra ébredtem, hogy a Gales, ahol tegnap jartunk, szikrázik a napfényben. Ha-

sekért az alpesi rózsák és harangrojtók, enciánok, stb. színes terítke kárpótol. Kerti virágoknál soha nem lattunk ilyen üdítő, tiszta színeket. A gyönyörű lila színű virágokat a „Hegy mérge“ (Otrava muntilor) nevű növény mutogatja. Azt hiszem ez termi a gyógyszerként ritkán használt, rendkívül erős mérget, az akontint. Mária meséli, hogy az idén is megölt egy pásztort, aki virágszedés után nem tisztogatta meg kését és úgy evett. Pár óra alatt meghalt. Ez egy kicsit csökkentette a társaság virágyűjtő kedvét. Már jó órája haladunk felfelé, mikor egészen kopár, sziklás helyre érkezünk. Itt már futófényő is csak kisebb foltokban van.

Kétezer méter felé járunk

Szikláról-sziklára ugrálva haladunk tovább. Utunkat mindenütt apró, rohanó, gyöngyöző források keresztelik. Mária most már nem pihen, hanem, mint a vad, amelyik zsákmányt érez, megállás nélkül megy messze előttünk. Ebből gondolom, hogy közel lehetünk. Csakugyan, rövid kapaszkodás után, hatalmas sziklatányrójában meglátjuk a tenger szemét, a Gales tavat (1920 m.) Kristálytisza, mélyzöld vízében ezüsttestű, piros-pettyes pisztrángok oikáznak. Istenem, milyen jó nekik! De ni-mi, egyik társunk már lázasan készíti horgászó botját. IHába ez az élet!

Rövid falatozás után néhányan tovább megyünk és egy óras nehéz, itt-ott veszélyes kapaszkodás után, felérünk a Gales csúcsra (2257 m.) Fenséges körkép társul elénk. Alattunk csillog, mint ezüst tükör, a tó. A völgyön lefelé, egészen Hatéig lattunk. Szemben velünk, a háttérben kiemelkedő komor, Retezát csúcs (2504 m.) urálja a képet. Percenként burkolódik felhőbe és dobla le magáról a fátylat. Nagy erők csokolgatják egybenülő sziklái. Csak egymásra nézünk, de nem szólunk semmit. Holnap oda készülünk!

Sokkal szelidebben néz ki, pedig 7 méterrel magasabb a hegyvidék legmagasabb csúcsa, a Peleaga (2511 m.) Körülbelül egy órai szemlélés után megindulunk lefelé a tóhoz.

talmas „jó reggel“-tel vertem fel társaimat. Gyorsan teát főztünk, aztán kevés étellel, több ruhafélét csomagolva hátizsákunkba, megindultunk Mária Magdaléna vezérlete alatt. Ezen az uton lattuk igazán, hogy mennyivel többet ér a Mária szeme, minden térképpél. Csakugyan minden egyes követ ismert. Mint ő mondta később, mikor a csúcson körülmeztünk:

— Itt nincs olyan kő, amelyikre én ne léptem volna!

Ennek köszönhetjük, hogy a Stănişoara völgyön felfelé, alig háromórás ut után, egészen a csúcs alá érkezünk. Eppen sok tisztelettel nézegettünk a felettünk tornyosuló kopár sziklarengedet, mikor Mária hirtelen csendet intett. Nagynehezen és látszóval mi is felfedeztük, hogy az egyik sziklaormon három zerge sűtkérszik. Mária teste szinte átnyult a szakadék feletti, orrlukai tagultak, testét tapogatta, minha ugrásra készültne. Az is lehet, hogy fegyverét kereste. A zergek minden mozdulatunkat figyelték és mint a szikra pattogtak egyik szikláról a másikra.

— Le lehetne innen lóni, — kérdeztem sügva Máriától.

— Nem.

— De hiszen ezeket nem lehet jobban megközelíteni.

— Dehogy nem — mondja Mária és a szeme tüzből ég.

Már megyen is, nem, siklik, kúszik, lapui, ugrik egyik sziklától a másikhoz. Minden lépését fe-

VIDÉK

Vidéki utca, verebes.
Szép napos is, meg sáros,
Nem minden tető cserepes,
De minden kis ház ereszes
S mindenki Jáska, János...

Mindenki János most megyen
A patikába sárgán.
Beteg az inas. Mit tegyen?
Gilisztacukrot kell, vegyen,
Segíteni az árván...

A sánta suszter mest biceg
Az irnok urhoz gonddal:
„Eddig ugyanis kismimizett,
De hogy ha máma nem fizet,
Hát rámelegyek doronggal!”

A nagyutcai kiskapun
A szolgabíró lép ki,
Más tájról tértül tiszta kun,
Paragrafus a kis falun,
Dudol... lány kéne neki...

Irtta: BABAY JÓZSEF

Az édesanyám megy amott!
Zöld berliner a vállán!
Ehán a kor havat hagyott,
Jaj, Istenem, hogy ballag ott
S a gond, hogy ül kis állán...

Jaj, édesanyám, hűs egem.
Te özvegy, kicsi árva.
Örökaggódó betegem,
Tudom, pénzt adsz fel most nekem,
De lám, a posta zárva...

Korán van még, hát mit tehetsz,
Templomba mégy át vágyva,
Imádkozol: nagyon szeretsz —
És én megint, kit úgy szeretsz,
Reggel kerültem ágyba...

Vidéki utca, verebes,
Szép napos is, meg sáros,
Nem minden tető cserepes,
Nem minden kis ház ereszes
S mégis szebb, mint e város!

dezi egy kiálló sziklával. De milyen messze elkerül. Igen, igen! Biztosan a széllel szemben helyezkedik el. Most már sokkal gyorsabban halad. Bámulságos, ahogy ez a nő kúszik előre. Egy kis szikladarab sem mozdul meg a boeszkora alatt, pedig milyen helyeken jár! Hosszúnyelű fejezéjével kapaszkodik, egyensúlyoz, mint egy költőltáncos.

Már 100 méterre sem lehet.

A zergék nyugodtan szedik a mohát.

Már csak 20—30 méter lehet.

Mária fejszéjét feje felett lóbálva diadalmasan végigördít a Retezát. A zergék boszorkányos szokásokkal menekülnek. Mária eszevesztett gyorsasággal jön felénk.

Kélezer méteres csúcsok között

Hatalmas félkörben látjuk a zord Peleaga (2511 m.), a több ágú Bucura (2436 m.), az ormólan Papusa csúcsokat. A Saselor oldalában, mint hatalmas kredencen, egymás felett két gyönyörű ezüst tálcát, a Gemine és a Fekete tavakat. A láthatár szélén a banati hegyeket, a Zănoaga csúcsát (2262 m.), a Judelét (2382 m.). Eltelik 20 perc is, míg beszélgetni kezdünk. Néhány falatot eszünk, aztán tovább gyönyörködünk a fenséges kilátásban. Hol egyik, hol a másik csúcs kerül felhőbe. Alattunk hőpályógnak a fellegek. Hopp! Egy veszedelmes felénk tart. Gyorsan felöltözködünk. Idejében, mert néhány perc múlva már alig látjuk egymást. Mária figyelmeztet, hogy mindenki maradjon a helyén. Arcunk hideg, nyirkos lesz. Pár perc múlva hatalmas szél kapaszkodik belénk. Kezdjük kellemetlenül érezni magunkat, mikor Mária megnyugtat:

— Nincs semmi baj, ez a szél elviszi.

Csakugyan néhány perc múlva újból az előbbi csodálatos kilátást élvezük. Nem tagadom, nagyot sóhajtottunk. Nem látunk több felhőt semerre. Álmélkodunk a mi hegyünk szépségén. Gănescu úr, ki egész Európa, sőt Anglia hegyeit végig turistáskodta, el van ragadtatva. Sokáig járt a francia Alpokban. Én éppen arra a vidékre készülök. Avezou professzor hívott meg hatalmas szanatóriumába. Ott is járt és én itt a Retezát 2504 méteres csúcsán kapok értékes tanácsokat franciaországi tanulmányutamra. Így kötődött össze a kellemes a hasznossal.

Gănescu úr nadrágjéhez?

Két-három órás pihenés után indulunk lefelé. Hanem ez már sokkal nehezebben ment, mint felé. Mint végső segítséget, többször alkalmaztuk a népszerű nadrágjéket. Gănescu úr, — most vettük észre — előre bepakkolta minden levethető ruháját a nadrágjába. Komoly veszedelmet jelentettek a meginduló szikladarabok. 20—30 méteres ugrásokkal rohantak a többszáz méteres mélységbe. Eppen ezért mindig szorosan egymás mellett maradtunk. Alattunk nem járt senki. A csúcsról szrencsésen leérkezem, kényelmesen sétálva indultunk hazafelé. Gyönyörködünk a kevés helyen látható színes, alpesi virágokban. A sziklák északi oldalán lévő, tavalyi hóval hógolyóztunk. Két lépéssel odább perzsel a lemenő nap. Most már nem is kellett olyan nagyon keresnünk a zergéket. Legalább 50—60 darabot láttunk, amint érezkedtek lefele a sziklafalakon. Jatszottak, cizáltak, hajmeresztő bizalmasággal ugrálva a sziklák. Ilyenkor jönnek a völgybe inni. Csakúgy ránk esteledett, mikor gyors lépésekkel megindultunk hazafelé.

Pompás pisztráng vacsora után, a felejthetetlen és nagy teljesítmény jöleső érzésével korán lefeküdtünk.

A retezati eső

Reggel, szemerkélő esőre és arra a hírre ébredünk, hogy az éjjeli óriási vihar dühöngött. A patakok tiszteresre dagadva zúgnak lefelé. Mi egy mukkot sem hallottunk az egészről. Sajnáljuk, mert úgy hallottunk, nagyszerű élmény és gyönyörű látvány a vihar a Retezátban. Két napot kényeztettem a főzéssel, mosakodással, sőt második este egy házbállal töltöttünk el. A háiban minden ember ott volt 8—10 kilométeres körzetből. Összesen 6-an voltunk. Mind igen magas, legalább 1400 méter állású hölgyek és urak. Tudtuk hogy a szomszédokat nem zavarjuk, jókedvűnek szabadfolyást engedünk. Ezzel búcsúztunk is a Pietrile kedves menedékházától, a Retezát Menedékházától, Mancitól és még ottmaradó három turista társunktól.

Harmadnap reggel Mokos Kálmánnal, ezzel a soha nem szótólódó, minden szépet meglátó, minden bajt is a kellemes oldalról felfogó, ideális turista testvéremmel indultunk a Bucura tó felé. Egy nucsorai paraszt, illetőleg annak kicsi lova hozta székjainkat. A Pietrile völgyet nem hiába hívják a Kövek völgyének. Ott minden kő követ van most is. Mintha nem lett volna világ-háború, mintha Franco bottal sétáló nyugdíjas tábornok lenne, és mintha Japán egyetlen vágya lenne ez a testvéremnek. Kinának, arcát megcsókolni. Ez jó itt, ez a tökéletes nyugalom és fenséges elvonatkoztatottság. Ilyeneken gondolkozunk, miközben a fogunk kezd egymáshoz kocogni. A vár eddig is bernietező haves eső mind erősebb

— Jaj, de hasonlatos minden mozdulatuk!

Mária hozzánk ér. Remeg egész testében, de nem szól. Figyel. Oda mutat, ahol járt.

Mind a három zerge ugyanoit áll magásra tartott fejjel, ahol az előbb letelestek. Mária magyarázza meg, hogy milyen ravasz állat a zerge. Ha valahol megzavarják, örült menekülés után ugyanoda tér vissza, ahonnan elindult. Legkevésbé valószínű, hogy ott keresik.

Gyönyörű volt ez a szabadteri játék.

Megeszünk egy-egy darabka csokoládét, aztán megindulunk a csúcra, vigyázva mindig oda lépünk, ahová Mária. Így sikerül alig egy óras, küzdelmes út után a Retezát félelmetes csúcra hagnunk. A körkép gyönyörű.

lesz. Alig látunk. Szerencsére itt jelzett út van. Kis lovak boszorkányos ügyességgel ugrál egyik köről a másikra. Ez minket is kitartásra buzdít. Itt nem lehet semmi segítséget igénybe venni, hiábavaló a legpompasabb turista felszerelés. Itt tanul meg az ember igazán a saját lábán járni, minden segítség nélkül. Dőre felérkezünk a 2040 m. magasan fekvő Bucura tohoz. Hatalmas testét csak sejtjük az átláthatatlan havas esőben és ködben. Pár falatot eszünk. Kezünk meggémberedett. Vezetőnk nincs. Jelzett út nincs tovább. Arra nem is gondolhatunk, hogy a kopár sziklákön sátrat verjünk. Már bőrig áztunk, dacára minden viharakbátunk. Estig el kell érjünk a butavölgyi házat. Különbözn?... Nem, erre nem is gondolunk!

Zúgó patakok árjában

Parasztunk sohasem járt erre, teljesen térképeinkre vagyunk utalva. Nagynehezen, fogvacogva kikeresünk pontokat, csúcsokat, melyek után tájékozódhatnánk. A kódtól azonban alig pár méterre látunk. De menni kell, mert majd megfagyunk! Fa nincsen, amivel tüzet rakhat-

Találkozás a Retezát poétájával

Reggel egyszerű közérzettel, szép napos időben ébredünk. Ruháinkat szárítgattuk és barátkoztunk Csiszér bácsival, a menedékház őrével. Nem tévedtünk: nyugalmazott székely csendőr-örmeester. Végtelen kedvességgel gondoskodott rólunk és barátságunkra mindenképpen méltónak bizonyult. Mint afféle fűrő-faragó góbé, házat szépen feldíszítette, evőeszközöit mind ő faragta (turista készleteket eladásra is). A ház udvarára vízvezeték hozott magakészítette facsőveken. Mint később beavallotta, versfaragással is foglalkozik. Nagyon kedves, a hegyeket, patakokat, állatokat megénekelő verseinek száma egészen nagy. S mennyi közvetlenség, szeretet, tisztaság van ezekben a sorokban. Röviddel a vízvezeték készítés után írhatta alábbi kis versét:

*Kiloptam a patakból
Egy kis fehér habocskát,
Hibogatóba, csalogatóba
Az udvarig elhozta.
Itten pedig azt sugta a
Fülembe: szereltek, de
Eressz vissza medrembe.
Éjjel, nappal átszaladok
Elkészített utadon, de a medrem
Végkép el nem hagyhatom.
Eloltom a szomjúságát
Akár ezer embernek
S a jó Istent arra kérem, hogy
Tégedet áldjon meg.*

Aki ezt írta, rossz ember nem lehet. Jóságát még azzal is bebizonyította Csiszér bácsi, hogy estére pompás pisztráng vacsorát készített. Kis lovakat szép, szelmes havasi legelőre vittük legelészni a aztán a másnapi jobb idő reményében lefeküdtünk.

Medvék is vannak

Reggel felé nagy kiabálásra és ugatásra ébredünk. Csiszér bácsi nincs már a házban. Pity-mallik. Az ég tiszta. Boldogan készülődünk, mikor megjelnek borús arcú házigaundánk, tépett ruhában:

— Az urak ne siessenek.
— S mi miért ne?
— Azért, mert úgyis csak sokára tudnak elindulni.
— Mondja meg már, mi baj van! — kérdezem rosszat sejtve.
— A kicsi lovat alighanem elvitte a medve.
— Hát azt maga miből gondolja?
— Én abból, hogy láttam, mikor pofonította zergényt.
— Na ennek fele sem tréfa! A medve a pásztorok teheneit támadta meg, de nagy lármával elijesztették. Erre szaladt ki Csiszér bácsi és látta, amint a medve egyedül legelésző lovak felé tartott. A helyszínen mi már csak véres bórcafákat láttunk. Lótulajdonos parasztunk nem remélt és érthetetlen lelkinyugalommal nézett a

nánk. Állatcsapásokon megyünk lefelé a Lăpușnicul-Mare völgyébe. Utközben több patakon botorkálunk át. Lent a völgyben illesztőben zúg a Lăpușnicul-Mare. Ruhástartólunk a derékig ró vizen keresztül. Lovunkról leszedünk minden csomagot és azt is mi hordjuk át. Vizezsebek, mar ügysem lehetünk és jobban már ügysem fázhattunk. Végül átvontatjuk lovakat is. Mi lenne, ha elvinné a víz?... De nem! Sikerült!

Feketekávéét iszunk a jölvégzett munka öröme és nagyokat sóhajta nekiindulunk a Papusa gerincének. Ember, állat, út sehol sincs. Nem sikerül kimelegednünk, akármilyen gyorsan megyünk is. Kerülővel és két órás kapaszkodás után felérünk a gerincre. Ezt a teljesítményt nem tudjuk kellőképpen értékelni, mert csontjainkig hasít a 2000 méteres havasi szél. Újból előszedjük a tépképeket. Valamit tisztult az idő és délfelé hatalmas hegyek között mély völgyeket látunk. Ide már közel kell lennie a butavölgyi menedékháznak. De ha eltévesztjük az irányt!... Brrr... Borzasztó lenne ilyen állapotban kint éjszakázni. Távoli kutyaugatást hallok. Soha úgy nem örülünk kutyaugatásnak. Örömlünkben, minden bajunkat felejtve, mi is elkezdünk ugatni. Ahol kutya van, ott ember is van és ha ember van a közelben, akkor mi meg vagyunk mentve. Ujult erővel indulunk a hang irányába. Rövidesen juhokat és esztenákat látunk. Kedves kicsi lovak alig tud jönni utánunk. Fenyves széléhez érünk, a kutya ugatás mind erősebb és — óh Istenem, — a fenyvesből vékony füstoszlop emelkedik. Tűz! Ott kell legyen a ház! Meg vagyunk mentve.

Csakugyan, pár perc múlva megpillantjuk az izléseesen felépített kis vadászházat. Kedves, csendőrbajuszos, ötven év körüli ember fogad:

— Jaj, csak hogy megtaláltak!

Gyorsan levetkezünk, ledörzsöljük egymást. Legalább egy-egy liter rumos teát ittunk. Csiszér bácsi felséges zöldbáb levest adott a jó melegegységben fogyasztottuk el. Fejölünk aztán porrig éghetett volna a ház reggelre. Mi aludtunk, gyönyörűen.

sötét sziklák közé. Megtörtént, elvégeztetett!

Most tudjuk meg, hogy az idén 17 tehenet és megszámlálhatatlan birkát vitt el a medve, csak ebben a völgyben, de a medvét csak miniszteri engedéllyel lehet lelőni.

Búcsú a hegyektől

Csiszér bácsi azt tanácsolja, hogy töltsük el ott még egy napot. Holnapra ő kerít valamelyik pásztorló egy lovat. Erre mi elhatároztuk, hogy visszamegyünk a Bucura tóhoz. Most látjuk, milyen szépségek mellett mentünk el tegnapelőtt. A hatalmas Bucura tó csilllogott a verőfényben. Nehéz küzdelmes mászás után fejütöttünk a Peleaga csúcra (2511 m.). Miután megállapítottuk, hogy szép lenne a turistaközpont hegymászás nélkül, két óra hosszat gyönyörű ködbe búcsúztunk a fenséges retezati panoramától. Alttunk tündökölt a Bucura, Gales, Slavei tó. Mindmegannyi tükre az égnék.

Most már az utat jól ismerve, biztonságosan megyünk hazafelé. Utközben még több kisebb tengerszemben gyönyörködünk. Kényelmesen sétálva érünk a menedékházhoz. Csiszér bácsi csakugyan kerített lovat és mi másnap szép időben indulunk le a Jil völgyébe. Mar fent Cămpul lui Neag-nál s főlékt lent Lupeni-ben látjuk a tavaly őszi árvíz pusztítását. Egész házsortkat, utakat, nagy betonhidakat seprtt el a víz. Pedig a Retezátnak ez a déli oldala sokkal szelidebb. Gyönyörű havasi legelők, kaszálók vannak az aranyas fenyves és lombos erdőkben. A lupeni szénbányák megtekintése után vonatra ülünk és elindulunk hazafelé.

Sok szépet láttunk, sok nehézséggel küzdöttünk meg. Lelkünk feltöltött, testünk megmozdított. A Retezát csúcs félelmetessége figyelmeztetett végtelen kicsiségünkre, de meggyőzött a bizó, kitartó munka föltétlen eredményességéről. Egy-másra utaltságunk megtanított egymás szeretetére és megbecsülésére. Megtanultuk azt, hogy tündöklő napsütésben is meglephet a köd és meg azt is, hogy minden felhőn, minden viharon az előbb-utóbb kisüt a nap!

MARGUERITE BOURGET:

A megtört pecsét

(Regény).

A modern kor vajudó házassági problémáinak egyik érdekes esete. Tündöklő, forró és színes regény, az új francia társadalom és francia vidék remek rajza.

Ára 95 lei és 15 lei portó.

Kapható könyvosztályunkban.

Uraim, már csak négy percük van...!

— Londoni emlék —

Az angol városokban kétféle mozi van. Az egyik olyan mozgófényképszínház, amilyen erre felé szokásos: teljes darabbal, kísértő műsorral, sőt közbeiktatott számokkal. A másik a sietős nagyvárosi ember igényeivel számol, akinek talán még újságot olvasni sincsen már türelme: ennek „újdonságok” a neve (News) és aféle hangos újságokat ad, hol a híreket és a riportokat a hangos híradók, a cikkeket az oktató filmek helyettesítik a vidám és csufoló jelenetek pedig a — politikai vezércikket.

Láttunk ilyen képes vezércikket s nagyon tanulságosnak találtuk a sok képtelen után, amihez a mi kérdéstelen világunkban hozzá vagyunk szokva. A főhőse a siető fiatalember, aki esti nyolc óra után társaságokba megy és semmit sem tud már elintézni, mert a legkülönbözőbb tilalmak gátolják. Nem tud cserepes virágot venni, mert nyolc után már csak vágottat árulhatnak a virágos boltok és így tovább. Mellékalkaljai pedig a képnek azok a minden rendű és rangú derék londoniak, akik a bonyolult szesz-rendelet paragrafusai között a végén már csakugyan botorkálnak, mert a tilalmak kerülgéte közben alaposan — becsipnek.

Az estéli szórakozást — a legszolidabbat is — semmi sem jellemzi jobban, mint ez a szesz-rendelet, mely a háború óta, van érvényben. Az idegen, amíg kellőképpen nem ismeri ki magát kerülhetetlen előírásai között, valóban sokszor bosszankodik miatta. A bennszülött viszont azért bosszankodik, mert tulságosan jól ismeri már ezeket a rendelkezéseket.

Rendszabályok alkoholra

Ez az angol alkohol-rend azzal kezdődik, hogy igen nagyszámu étteremben — épen azokban, hol a legnagyobb tömegek fordulnak meg — egyáltalán tilos a szesz kimerése.

Ezekben hűsítő és egyéb italnak a legfantasztikusabb folyadékokat szolgálják ki, melyeket Amerikában találtak ki a teljes alkoholtilalom idején. A jenkik azóta már régen isznak, a hírhedt szesz-csempészek már évek óta áttértek a nem-kevésbé jövedelmező adó-eltitkolásokra és a feketeszesz gyártásra, Angliában azonban — a kitartás és megmaradás hazájában — makacsul ragaszkodnak e változatos italokhoz. A különböző gyümölcsnedvek mellett a főszerepet ebben az italrendben a különböző izekkel felhabart tej játsza s nem mindennapi látvány figyelni az idegenek arcát, amikor a banánnal, rummal, kókuszdióval s egyébekkel ízesített tej-habarcokkal megismerkednek.

Az alkoholmentes vendéglők hosszú sora után az éttermek változatos ranglétrája következik, mely semmivel sem egyszerűbb, mint az

London utcáin ismeretlen jelenség a részeg ember

Élet a városi parkokban

Amint látjuk, az italozás dolgában nem tulságosan nagy Angliában a demokrácia és erősen divik az alsóbb néposztályok feletti atyai gyámkodás.

Annál teljesebbnek látjuk azonban az egyenlőséget London nappali életének legsajátságosabb területén: a csodálatos angol parkokban. A bennszülöttek és a brit főváros régi ismerősei nem győznek arról mesélni, hogy régen, amikor nem volt még meg az alkoholnak ez a megrendszabályozása, milyen hétköznapi visszataszító látvány volt a holt részegen heverő férfiak, sőt asszonyok sokasága a parkok gypén, az utak szélén, mindenfelé. A törvény, amely miatt annyit csufolkodnak, az idegenek pedig annyiszor bosszankodnak, nagyszerűen bevált és nyilván ezért is ragaszkodnak annyira hozzá az angolok: ma részeg ember ismeretlen jelenség a londoni utcán, vagy legalább is nagyon ritka látványosság, melyet a rendőrség azonnal eltünt.

A parkok meg a mozi bőven kárpótolják az angol egyszerű polgárt azért a kétes élvezetért, amit régebben a kocsmázás szerzett. Mozik minél is vannak és nagybárá ugyanazokat a filmeket mutatják, melyek előbb-utóbb elkerülnek hozzánk is. A londoni parknak azonban sincsen párija sehol a világon.

A legtökéletesebb és legszebb népi intézmény a városi kerteknek ez az angol rendszere.

angol címek és rangok bonyolult egymásutánja. Vannak éttermek, ahol tizig, tizenegyig, vagy éjjeli egyig szabad alkoholos italt kimérni és igen kevés olyan is, ahol sem a mennyiséget, sem a minőséget különösebb intézkedések nem korlátozzák. Ezek a legelőkelőbbek. Nyilvános éttermekben azonban sehol sem lehet csak valamilyen italt, például pohárt sör, vagy „spricert” egyedül rendelni. Italt csak akkor kap a vendég, ha — eszik is. Akár éhes, akár nem, a legkevesebb, amit egyetlen pohár sör mellé rendelnie kell, két szendvics. Ezek viszont olyan nagyok, hogy elfogyasztásuk közben biztosan elfogy a pohár sör. A második pohárhoz azonban újra kell szendvicset, vagy valami egyebet rendelni. Nyilvánvaló tehát a bonyodalom, amelybe az idegen belékeveredik, ha kissé szomjásabb természetű a kelleténél.

Egyszer színház után betértünk vacsorázni az egyik népszerű, nagy zenés étterembe. Alig-hogy leültünk, lélekszakadva rohant hozzánk a pincér és magából kikelve kiáltotta:

— Uraim, gyorsan, gyorsan, mert már csak négy percük van...

Az első pillanatban megrémültünk, miféle veszedelem lehet az, ami ilyen közvetlen közelből fenyeget bennünket, ártatlan idegeneket, kik a szabadság ősi földjén annyira biztonságban éreztük magunkat. Mihamarabb kiderült aztán, hogy a tizenegy órás tilalom miatt italt kihozni már csak négy percig szabad. Egyesek erre csak azért sem rendeltek alkoholt, mások viszont egyszerre két pohárral, amit szintén lehet. Ez persze nem tulságosan van előnyére a folyadék üdítő hatásának, úgy látszik azonban, eléggé általános, mert az előbb említett filmen viharos derűtséget keltett az a férfi, aki a tilalom előtti utolsó percekől egy-egy pohárka whisky felhajtásával bucsuzott és így „illumináció”-val fogadta az óra ütését.

Más helyen, hol a tilalom éjjeli egykor kezdődik, úgy hajtják végre, hogy az óra ütésekor felvonul a pincér-had és pillanatok alatt elhord az asztalról minden olyan edényt, ami italozásra alkalmas. A további szomjuhozásra itélt vendégnek legfeljebb egy pernyi ideje marad, hogy megmaradt italát felhőrpintse, ha tudja. Ezt tapasztaltuk az ugynevezett night-clubokban, aféle éjjeli társaskörökben, ahová barátaink elvittek: az előkelő angol ugyanis éjjeli táncos és italos szórakozásainak is szigorúan zárt társaságban hódol, ahová csak a tagoknak és az ő vendégeiknek van belépésük.

Egész Angliában csak egyetlenegy hely van, ahol a nap minden órájában, minden időbeli korlátozás nélkül lehet bármít és bármennyit inni a „tagoknak”: a parlament éttermeiben.

Ezek a parkok a világszerte leginkább ismeretes Hyde-parkon kívül a Kensington-, a Green-, a St. James-, a Regent-park és a többiek, több ezer holdnyi területet borítanak be hús zöldjükkel a rengeteg város szívében: nagy szíve van Londonnak és nagy megértés lakozik benne a fáradt ember iránt. Olyan nagyok ezek a ligetek, hogy a város füledt levegője csak néhány száz lépésre tud sűrű, szellős zöldjükkbe benyomulni. Azon túl az erdőnek frissesége, ózondús illata fogadja a fáradt vándort, ki csak néhány percre szabadította ki magát az utca vad, idegőrlő forgatagából. Százholdas nagy tisztások fogadják itt, a tisztásokat százados fák szegélyezik. Hogy pedig a vidéki illúzió teljes legyen, mindenfelé békés birkanyájak legelésznek.

— Ők egyébként — a birkák — a parkok gypének az önálló és ellenőrzés nélküli gondozói: apró és türelmes fogaik gondoskodnak arról, hogy a gyp mindenütt sűrű és egyenletes legyen. A tisztásokon pedig, a fák tövében s mindenütt, ahol kellemes tartózkodás és szép kilátás kínálkozik, a kényelmes heverő-székek ezrei állanak szanaszét szégyes rendtelenségben — bárkinék rendelkezésére. A székekért bér jár: napijegyeket adnak ki 2 pennyért, ami körülbelül nyolc leinek felel meg. Ez azonban csak elv, mert jegyszedővel sohasem találkozik az ember: tulságosan sok a szék és kevés az alkalmazott. Akinek azonban ez is sok, az nyugodtan

Szabad ut!

Messze hallható, tiszta hanggal biztosít magának szabad utat a BOSCH-kürttel.

A BOSCH-kürt volt mindig és marad a jövőben is minden gépjármű legbiztosabb jelzőkészüléke. Szép alakja minden kocsi díszlet. BOSCH kettőshangú és többhangu jelzőkészülékeket is szállít.

A legmegbízhatóbb Bosch alkatrész minden jármű részére. Minden szaküzletben kapható.

Leonida bucarestii és vidéki fiókjai.

leheverhet a gypre, ott ahol tetszik: ez minden londoni polgárnak ősi joga, nemcsak a gyermekeké, mint más nagyvárosokban, melyek követni próbálják az angol példát. Élnek is ezzel a joggal, különösen a déli és az esti órákban. A végelethatalan gyp-síkokon a sokféle tarka ruha, kicsiny és nagy emberi alak úgy virit, mint a mezőn a virág. Egy-egy árnyasabb fák körül csoportok alakulnak, ismerősök együtt uszonnáznak s teáznak, mintha otthon lennének: olyan kép ez, melyet az ember lassú Európában a szegény ember csak díszes magán-kertekben vagy előkelő vendéglők terraszain lát, — a kerítésen keresztül. Itt pedig ő maga a főszereplője.

A hivátságosak zárt közös kertje

Nem kevésbé érdekes jelenség a londoni utcák kerti világában a square. Így hívják azokat a kisebb-nagyobb parkozott tereket, melyeket magas vasrács vesz körül és állandóan lelakolt kapu zár el az utcák világától. Az idegen eleinte nem érti a dolgot. Hogyan lehet az, hogy Londonban, a szabad parkok városában ilyen szép és tágas kertek állandóan el legyenek zárva a közönség elől? A rejtély nyitja az, hogy ezek a bekerített kertek a teret szegélyező házak lakóinak rendelkezésére állanak és csak is ezeknek a lakóknak. E házak minden lakójának saját kulcsa van a square kertjéhez, ahová bármikor beléphet és szabadon használhatja. Az idegen azonban csak mint valamelyik lakónak a vendége. Ezek a lakások a legdrágábbak Londonban és így a köz-magán-kert sajátságos londoni intézményének örömeiben persze csak a felsőbb rétegek részesülnek. Látnivaló tehát, hogy még a kertek dolgában is vannak bizonyos határai az angol demokráciának. Annál is inkább, mert hiszen városi területről van szó.

A londoni polgár iszik, amikor engedik, leheveredik a gypre magánosan avagy szíve választottjával, amikor fáradt, közben azonban szüntelenül aggódik. Itt a legszegényebb ember is érzi azt, amit más kevésbé gondtalan országokban csak a gazdag: érzi, hogy van mit vesztenie. A távoli keletnek háborús veszedelmei itt úgy hatnak, mintha a szomszéd háza égne. Minden világ-bonyodalomba mindenki bele van keveredve: vagy a pénzével, amit ottani angol vállalatba fektetett, vagy közeli hozzátartozója miatt, aki messzi földrészeket keresi a boldogulást. Az idegennek a nagy gazdagság és jólét közepén az marad az egyetlen vigasztalása, mint a szegény embernek a nyugtalan gazdagok látán: kevesebb oka van az aggodalomra, mert kevesebb, egyre kevesebb a félteni valója.

SULYOK ISTVAN DR.

Riport a halál hegyeiből

Irta: Dr Németh Kálmán

Kirlibaba, 1937. szeptember 5. Ha Cernauti felől jössz, akkor a tündérek völgyén kell idáig jönnöd: a Dornavölgyön... Nem ismered a Dorna völgyét?! ...Ragyogó „Zipzár” ez a Kárpát nyakán. Nincs ennél bájosabb ékszer messze földön. Azaz beszéljünk inkább havasi hasonlatokkal, hisz a havason szalad a vonat!... Ezüstvályu ez a szép Dornavölgy; százkilométeres ezüstvályu. A jó Isten ötvözte és domborította jókedvében. Aztán reábizta a tekergő és leha faragóigányra, a Moldovára, hogy a vályut szélesítse.

Özikek itatója volt eredetileg a vályu. Azonban a Nagyháború csúnyán belemosta vérző orrát. És azóta nem ihatsz vizet a Dornából, a vér emléke miatt. A rajtaúszó boit-testek tizezrei jutnak eszedbe, akik feldügltek és eltorlaszolták. Az egymásba karoló, hármankint úszó orosz és osztrák-magyar bakák jutnak eszedbe, akik úgy utaztak akkor a víz színén nemzetiségre való tekintet nélkül. halva és közösen, mint amott a tutajok az Aranyosbesztercén.

Te még a Dorna partjaiban se tudsz igazán gyönyörködni. Pedig azt látod, hogy a leg-

klasszikusabb asszir templomban se állottak ilyen szép sorjában az oszloptartó kőoroszlánok, mint a Dorna és a Moldva partjain ezek a bájos havasok, amik a templomtetőt, a kék egboltot tartják Bucovina felett. Valamennyinek meglepő élőlény-formája van. Mindnek neve van. Az óriások babaháza ez, megkövesült menaszéria. Mindnek nevet adott a nép fantáziája és mindet „állatról” nevezte el. Kivéve a Pojoritán ágaskodó két hegycsúcsot, akik egymás mellett dúzzognak a világ teremtése óta: *Ádám és Éva* a nevük.

Nem élvezed a panorámát, pedig Svájcban sem szebb. Tudom mire gondolsz!... Arra gondolsz, hogy azoknak a gigászi szörnyállatoknak, a havasoknak: *te li van a gyomra katonacsonttal!*... Itt haditemető haditemetőt ér!... De mennyi a ma már jeltelen tömegsír, a hegyek felborzolt szőrű, lucfenyős bundája között, amikről már lekorhadt a nyirfakereszt. Ijedten nézed ezeket a falánk erdőket, mint a „Piroska és a farkas” meséjében a kisleány a bestiát, amelyik a nagymamája öreg csontjait rejtegeti a hasában, a dunyha között.

Mese a málnászó medvéről és a szegény bakáról

Vannak egészen szemtelen és egészen kipuuszíthatatlan mesék, amiket nem meghallgatni kellene, hanem egyetlen viaszfelvételt venni róluk és ezt a lemezt mingyárt a fejéhez vágni a mesélő hazugnak, amikor feltárja a száját!... Ezer és ezer „medveadász” van, aki fegyver nélkül találkozott a medvével, aztán halottnak tette magát. A medve körül tapogatta, hallgatózott a hasukon, mint a doktor bácsi, aztán — mivel a medve dögöt nem eszik — ottan hagyta a szemtelenekeket, hogy tovább bosszantsák az emberiségnek azt a részét, amelyik nem vadászik!...

Ezer és ezer para-zlásszony van a székelvölgyön, akinek kigyó csuszant be a száján, amikor a kazal tövében aludt. Szerencsére akadnak jóemberek, akik édestejet pároáltak neki üstben és lábánál fogva fölibe akasztották ezt a jó asszonyt. A kigyó pedig a tejszagra kimászott belőle, reá testálva a sokszorosítás, az új kiadások és terjesztések jogát a szál-lásadó, hazug szájra.

Hát olyan málnászó asszonyt ki látott már életében, aki a medvével sohasem volt *kompanista?*

— „A medve szedte a málnát a bokor tulsó felén, én szedtem az innenső felén.”

Itt Bucovinában is édes az eper, igen-édes. Megszedik a bucovinai kisleányok is a málnabokrot. Mi sem hagyunk mindent a medvének!... De minálunk már nem lepődik meg a kisleány, ha borzalmakkal találkozik. El se sikoltja magát, megszedi a kosarát, aztán egészen természetes hangon jelenti templom előtt:

— *Tisztelendő ur, megint találtunk ám egy szegény bakát meghalva a bokrok között. Csak a csontja van szegénynek, meg a vascákója. Ugyan, tessék már szegényt eltemetni!*...

En most Kirlibabára nem temetni jöttem.

Megyesi Schwartz Antal dr.

Az isteni kegyelem Anyja

„Elmélkedések Szűz Mária kegyelmi életéről.”

Ára 90 lei és portó

Kapható: könyvosztályunknál

„Ojese nás, ktüre jeszt wnyebáh...“

Eleget töprengett ez a nagyszerű pap: hová tegye új plébániáját, hogy senki álmát ne zavarja. Mondom, itt minden ponton temető van. Abból a kis sáncoeskából, amelyik az alapkönek kell: négy katonát kellett kiásni és újra eltemetni. Első volt egy lengyel legionárius főhadnagy. *Szemtanuk emlékeznek még, hogy fej nélkül volt eltemetve.* Bakancsa, derékszíja, nadrágszíja mintha új volna és mintha tegnap lett volna kilakarítva. Mellette fekszik tisztiszolgája. Extraruha-maradványok, még kalszont is kapott a jószívű főhadnagytól, Kendzierszkytól. Rajta van a lábán. *Minden rajta van szegényen.* Csak a körösfű vállolt gazemberré, amelyik a sírja közelében áráll.

Gyökérfákélek szolgálnak be a bakancsba a körösfűről. Tudja a körösfű is: *mi a jó?* Huszonkét éve dézsmálja már a szegény fiút. Most átvágtuk a kábelt és *új koporsóba tettük a két lengyelt is, meg a két magyart is.* Az egyik fiún volt egy kis szabálytalanság: roszszúl volt befűzve a bakancsa. *Két helyen is kihagyott egy-egy fűzőlyukat, amikor a végzetes rohamra felöltözött.* Csak igen komisz káplárnak szabad ilyesmit észrevenni. Nekem azonban a *végzetes percek fényképe* volt ez a kis *toaletthiba* és úgy el kezdtem sírni, hogy alig tudtam elmondani miatta a Miatyánkot. *A magyarnak magyarul. A lengyelnek lengyelül: „Ojese nás...”*

Füle van a falnak?!

Ha füle és szíve volna a falnak: akkor ennek a templomfalnak mind téglaporrá kellett volna válnia, annak hallatán, ami itt történt körülötte és mögötte. 1915-nek délutánján, délután kettőtől hétig. Itt semmisült meg a lengyel légió és a régi monarchia 7 ezrede délután kettőtől hétig. Igaz, hogy a templom se

maradt egészen közönyös az esettel szemben: este hétkor már öt helyen lehetett a templomban bejárni, Kirlibabán pedig egyetlen ép ház sem maradt. Leírom ezt a szívfacsaró terepet.

Az Aranyosbisztrica partján fensík kezdődik, de egész keskeny kis fensík. Ezen áll a római katolikus templom, az egyetlen épület. A kis fensíkre reá van dülve 45 fokos szög alatt egy rajztábla, egy rettenetesen szabályos, négyzetes rajztábla. *Ezen a pontos és szabályos rajztáblán gurítottat le valami örült parancs 7 ezredet és az egész lengyel légiót, amikor pedig ennek a rajztáblának minden egyes pontjára az orosz gépfegyverek és az égbemeredő szemközti csúcshegyek kitünő betonfedezékét vigyáztak.*

Kirlibabán ma is mindenki erről a szerencsétlen rohamról beszél. Mellettem egy sváb asszony sirdogál. Nézi a csontok temetését. A szemében meggyül a lélek fehér vére, amikor mondja, hogy ekkor tanulta meg ezt a magyar szót: *Édesanyám. Szanitécért és anyáért ordított a sok ezer ember, de hiába, mert újból és újból felnyikkantak az ágyuk. És senki mentő, vagy kötöző oda nem mehetett a négyzetkilométeres céltáblára. Másnapra aztán lassankint egyre gyöngébb lett a sírás és csöndes lett minden.*

A Varsóban májusban megjelent lengyel Hadi Történet hosszú fejezetet szentel a kirlibabai szörnyű csata leírásának, amely azonban mégis megtorpantotta az orosz erőket. Halottjaikat a duzzasztókba dobálva, már másnap felhúzódtak a párkányhegyekbe és innen néztek másfél évig farkasszemtel szemköztiekkel.

Dombon van a házam...

Két táborra fog ezután vigyázni a „pap-ház”, ha a jó Isten majd a befejezéshez segíti ezt az apostoli lelkű, buzgó papot, az új ház leendő gazdikáját. Az élöket már rendbeszedte a jó pásztor. Szinte példanélküli rend, fegyelmezettség és buzgóság jellemzi ezt a hívősejretet.

A Lajos Balázs plébános által alapított és dr. Lőrincz József jelenleg *ditrói* plébános által továbbfejlesztett felekezeti iskolát is az idén egészítette ki egy harmadik tanterővel dr. Bruckner. A legszebb sikerrel zajlott le az alapkövetés napja is. *Léstyán József besztercei főesperes, szentszéki tanácsos úr celebrálta az ünnepi misét és tartott igen szép beszédet a nagyobbreszt német hívősejret számára, németül, míg a magyar híveknek Németh plébános predikált. A remekbe készült új keresztúti képeket pedig Beke Kázmér, ardeali ferences atya áldotta meg, aki Dejről jött ide erre az alkalomra. Oradnáról Kocsis Imre plébános jött el az ünnepet díszíteni. Délután ragyogó napsütésben szentelte Léstyán főesperes az új papilak alapkövét. Részt vettek azon a helyi hatóságok képviselői is, akik a helyi ortodox lelkesítéssel és Pscheuld inspektorral az élőkön: megnyitották az önkéntes adakozások sorát, hogy előre segítsék a jó ügyet. *Néhány perc alatt több mint tízezer lelt adott össze az ünnepély katolikus közönsége az épülő papilakra, amelyik erről a dombról a lentlakó élőkre és a dombon eltemetett „fentlakó” ezrek álmára fog vigyázni.**

ESTE

Az esthomályban szürke udvar,
A csengődrót ferdén szalad,
Rajt' leng-lobog az őszi szélben
Egy tépett kis papírdarab.

Testvérkéz írta szép levél volt,
Vagy féltett könyvnek lapja tán?
Avagy szerelmes ifjú írta
Aranyló nyári délután?

Eltévedsz s kinlódasz elhagyatva
És nem találsz sebedre irt;
A szél a lelked tépi-rázza,
Mint azt a bús kis rongypapírt.

BRÁNYI GÉZÁNÉ

Megnyilt a

FAUR LUX CIPŐÁRUHÁZ

Oradea, Bulevardul Regele Ferdinand 3. szám alatt, a Heyman üzletházban.

A nagyközönség véteknyszer nélküli látogatását kérjük, hogy bemutathassuk a legjobb bucurești és külföldi divatcipő különlegességeinket.

Kirakataink a város egyik látványossága.

Iskolai gyermekcipők, sportcipők, stb. kiváló minőségekben egységes szabott áron. Consum és P. T. T. bevásárlási helye.

Asszonyok dolga

A liba

Majdnem minden évben az a helyzet áll elő az őszi hónapokban, hogy a jó beosztással élő háziasszony attér a rendszeres libavásárlásra, mert ezekben a hónapokban sokkal gazdaságosabb, ha libahúst főz és libaszirral látja el háztartását.

Mielőtt a libára érdemben rátérnék, meg kell emlékezni a régi polgárok hagyományos libaajándékaról, amit minden esztendőben Márton napján vittek Ferenc Józsefnek hódolatak jeléül. November 11-én, Márton napján, tehát abban az időpontban, amikor még nagyon finom a hizott liba. Ennek az ajándéknak a legenda szerint az a magyarázata, hogy amikor Szent Márton püspöknek megválasztották, olyan szerény volt, hogy szegyenkezésből a liba-álba bújt. De a libák felzajdulva, gágogásukkal elárulták. Ezen a napon a jóslásra is felhasználják a leölt libát, mondván: ha hátgerince vörös, látgy idő lesz a télen, ha pedig fehér, akkor több lesz a hó.

Bennünket azonban inkább az érdekel, hogy a liba egészen karácsonyig elég fiatal ahhoz, hogy valóban élvezet legyen elfogyasztani. Akkor aztán május-júniusig szünetel a libafogyasztás, amikor is megjelenik a budai

vendéglők nagy attrakciója, a fiatal liba, amely aztán ki-ki anyagi helyzete szerint a családi asztalon is vasárnapi csemegeként szerepel. Az idejű liba, amelyet egyben sütünk meg, csemege. Az őszi liba arra való, hogy több alkalomra beosztva, természetesen a család nagyságához képest, változatosan fogyasszuk. Ha élő állatot veszünk, akkor első csemege a frissen kiengedett vér, amely igen tápláló. Hagymát apróra vágunk, zsíron megpároljuk, összekeverjük a vérrrel, sózzuk és pár percnyi sütés után, ha összeáll, forrón tálaljuk. Kitűnő tízórai, vagy vacsora.

A libát szárazon kopasszuk és csak az aprólékját szabad jorrazni. Ha kopasztott libát vásárolunk, akkor fiatal voltát abból látjuk, hogy a csőr hogyan törik. A vénebb liba csőre kézzel nem törhető el. Az egybensütött liba alá kevés vizet kell öntenünk, sóval az állatot bedörzsöljük, forró zsírt öntünk rá és előbb leledve, majd a sütőben öntözés mellett, sütjük. Nem szabad túlforró sütőben sütni, mert akkor a bőre megég, viszont belül nyers marad. Minél fiatalabb a liba, annál kevesebb víz kell alája, mert mindig gondolnunk kell arra, hogy nem párolt libát, hanem ropogós libapecsenyét akarunk készíteni.

Az őszi libánál az első étkezést jelenti az aprólék, másodikat a mell, harmadikat a hátulja, negyediket a máj, ha nagy a család. Kis családnál mindezt még megfeleltethetjük és nyolc étkezést jelent a liba, ha nem többet. A tőporlyú akkor lesz finom, ha előbb félórát fedő alatt olvasztjuk, alája parányi vizet öntünk. Ha jól ki-sült, levesszük a fedőt és gyors tűznél fejezzük be az olvasztást.

A liba nyakát, jobban mondva annak bőrét töltsük meg. Mellének húsát daráljuk át, vegyünk hozzá 20 deka sertéshúst és készítsünk teiben áztatott zsemlyével, fűszerekkel, tojással ízes darált húst. A nyakbőr egyik végét bevarrjuk és a darált hús közé két-három kemény tojást is rakunk. A bőr másik végét is bevarrjuk töltés után. Ezt a nyakat húslevesben főzzük ki, tegyük hidegre és akár két nap után is karikára feivágva adják vacsorára valami savanyúsággal.

A mellét a darált hússal befedjük, egészben sütjük. Vagy megsütjük a rajta hagyott bőrral együtt. Tehetjük pácba és akár három nap után elkészítjük vadasan. Spékeltjük szalonnával és süssük bőre nélkül. Készítsünk belőle beefsteak szeleteket, sózzuk, borsozzuk és hirtelen süssük.

Az aprólék is sokféleképpen készülhet. Ha pár napra el akarjuk tenni, akkor paprikás, hagymás zsirban pároljuk át és így tegyük hideg helyre. Vagy főzzük belőle húsleveset, akár két napra is marhacsonttal, velőcsonttal tegyük erősebbé a levest. Így is két nap eláll, hidegben

amelyhez újfajta feldolgozási módot is találunk. Ha a mellett nem a csonton sütjük, a csont egyik napon zöldséggel finom hamislevest ad. A kis kockára elvágott zuza zöldséggel szintén jó leves kis családnak. Ebben a levesben főzzük ki a töltött nyakat is.

Finom rizotto. Az aprólékot húslevesserűen megfőzzük egészen puhára. Minden csontot el-távolítunk és a húst étvágygerjesztően elvágjuk. Rizst zsíron pirítunk és apránként felöntjük azzal a húslevesvel, amelyben az aprólék főtt. Ha a rizs elkészült, összevegyítjük az aprólékkal, tetejét reszelt sajttal szórjuk meg és forrón tálaljuk. Gombával, vagy zöldborsóval még finomabbá tehetjük.

Libaaprólék galuskával. Elvágott hagymát zsirban párolunk. Paprikát teszünk hozzá és a megtisztított aprólékot kisebbre elvágva, vigyázva, hogy csontszilánkok ne kerüljenek bele. Sóval, paradicsompürével fűszerezzük és fedő alatt kb. két és félóra alatt puhára pároljuk. Tálalás előtt tejfelt paprikával elhabarunk és ráöntjük. Melléje galuskát adunk.

Párolt libamáj. A májat megsózzuk, kevés paprikát rászórunk és beborítjuk hártvavékonyra szeletelt füstölt szalonnával. Bekötjük pergamen papirosba és egy órát vízben pároljuk. A papirost levesszük és a májat hidegre állítjuk, köréje helyezve a felcsavart szalonnaszeleteket. A víz felszínén levő zsírral körülvontjuk. Ha forrón tálaljuk, rizskoszoru közepére helyezzük.

Libamájpástétom. Fél kg. májat finoman le-sütünk. Áttörjük szitán zsirjával együtt és még áttörünk négy kemény tojást. Fűszerezzük pás-tétomfűszerrel, kevés piros paprikával, sóval és félórát habosra verjük. Jégben fagyasz-tjuk. Ha ehhez a pástétomhoz tejszínhabot keve-rünk, libamájkrémet nyerünk. Ezzel a krémmel a képviselőfánkot megtöltve, finom csemegét adunk tea mellé. Aszpikba is rakhatjuk a pás-tétomot.

Fülöp Margit.

ŐSZI VIGASZ

Dobd el a nyári virágot,
őszi róza illet téged.
Becsüld meg a tűnő perceret,
ha napod elfecsérelted.
Távolodó szép napjaid
után kurjants még egy nagyot,
S vigyázva fogd köszönésre
ökörnyálás kis kalapod.

Sirasd meg az ég kék szemét,
hogy már többé nem láthatod.
Ilyenkor már könnyű sirni,
a szem könnyekkel itatott.
A táj, a szín beteg-sárga,
az álmok is alatt járnak,
mint a nap — és mélybehuzók,
mint a csapzott madárszárnyak.

Felejtse el a tűnő nyarat,
hütlenné vált kedvesedet,
Látod ő is elfelejtett
az ősz jöttével tégedet.
Köszönj el a madaraktól,
látod, ők is itthagynak már.
Csak egy marad veled, s mondja
vigasztalón — kár érted, kár...

Irta: SÁRKÓZI GERŐ

Nézz fel az üres fészekre
olyan már a te szived is,
Dalok, puha pihés álmok
többet be nem melegítik.
Szurósak lettek a pihék,
a lombok meg görcsösbotok.
Tövisek közt, botok alatt
az öröm is elhervadt.

Felejtse el a csókok ízét,
a régi lányt, a régi dalt.
Szokd meg arcod fakó színét,
s ajkadon a panaszt, sóhajt.
Ne keresd a szöke fűrtöt,
fűtyörésző vig kedvedet.
Novemberre látod milyen
szépen megszokod a csendet.

KERESZTREJTVÉNY

33. 1276. SZÁM.

Beküldte: Páll V. Géza

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53
54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71
72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107
108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125

A rejtvényben el van rejtve Petőfi egy időszerű költeményének címe. Pontos megfejtői között az én nevemről is egy könyvet sorsolok ki. A vers címe: „Beszél a fákkal a bús őszi szél...” (Függ. 100. + 27. + 56. + 72. + 37. vízszintes. Beküldendő sorok: Vízszintes: 1. + 30. + 32. függ. + 49. v. szs. (ford.) Függ. 1., továbbá 22. (nyílak irányában + 49. Megfejtési határidő: szeptember 23.

Vízszintes sorok:

1. + 30. + függ. 32. + 49. v. szs. Petőfi Sándor időszerű versének négy első sora. (Folytatódik a függ. 1-en.) 18 Osztrák táborserény, az 1789. török hadjárat fővezére volt. 19 Női becenév. 20 Kis... A Duna és Tisza leg D-ibb része. 21 Házi állatok. 22 Szép Petőfi vers első szakaszon (Nyílak irányában + 40. függ.) 23 Házi eszköz kézi fonáshoz. 24 Torkolat. 25 Szekszárdban van 26 Azonos magánhangzók. 27 a. I. Ellentétes kötésű. II. Felkiáltó szócska. 28 Háromszor latinul. 29 O-val főváros. 33 Révfülaban van. 35 I... alak. 36 Két azonos betű. 37 Ez is szokott csipni. 38 Azonos magánhangzók. 39 Házi betűi vegyesen. 41 Ceruzával dolgozik. 42 ...test, mond. 48 Kicsinyítő rag. 45 Két vallásrövidítés. 46 Nagy a ruha. 48 Helyhatároló. 50 Ékezet nélküli: Testrészt névelővel. 51 U. az, mint a 26. vízszintes. 52 Vízszintes: I. + Francia cipósarok. II. Tsü. 55 R-rel, langol a szabad ég alatti fürdőhelyiség. 57 Vízszintes: S-sel, magyar folyó. 58 Hegyesoros, védelmében esett el Leonidas. (Az utolsó fele vegyesen.) 59 Abyo. 60 Ardeali város. 61: Női becenév. II. E rejtvény meghatározásai köz: is gyakori rövidítés. 62 Csak így ne halljon az ember. 63 Igekötő. 64 Francia. 66 Kés betűi keverve. 67 Olasz név. 68 Ősz: gyümölcsön. 69 Vízszintes: sárgaföld. 70 Főúti magánhangzói. 71 Ezer Somogyban. 73 Híres magyar színész. (...Márton.) 74 Eele. 75 ...el, neter. 77 Vízszintes: I. Nem ez, sem az. II. Idegen kötésű 78 Bogozzák. 79 Transsylvania fővárosa fonetikusán, U-val. 80 Növények vizalatti része + mocsári madár. 82 Re... virág. 83 Mennyei + filmszínész vezetőneve. 85 Vízszintes: ...ia, szertartás. 87 Közéleg. 88 Az első portugál indiai alkirály, keresztnéve kezdőbetűjével. 92 Vízszintes: N-nel, légy egyik alakja. 93 Azonos mássalhangzók. 94 Vízszintes: ...g, keresztezi lépteimet. 95 Ékezzettel: Színes

16. 96 Azonos betűk. 98 Az adatot. 99 I. Növény, II. Ennek külső része. 100 László Rezső. 101 Roman pokol. 103 Mzci. 104 Ak nem csügged. 105 Vízimadár. 106 ...sin, nemrég ebben járt II. Károly király. 108 Idegen rag. 109 Rag. 110 Pyre. 111 Vízszintes: A 4 betű nélküli háziállat. 119 Főlélegben van. 120 D-amerikai nagy füves síkcsigák. 122 Hate. 123 Megesodlé?

Függőleges sorok:

1 A vízszintes 1. folytatása. 2 A francia köztársaság elnöke volt. 3 Pásztor. 4 Ékezet nélküli: Pipere cikk. 5 Asztalnak is van. 6 Tn. 7 Az Olympos királya. 8 Katonai csoport. 9 Faféreg. 10 Író a „A fekete huszár” szerzőjének monogramja. 11 Aón. 12 Kapa kevert betűi. 13 Vallásrövidítés. 14 Kis magyar folyó. 15 Vízszintes: Honvagyban van. 16 Tolna megye nagyközcsézből való. (Fordítva.) 17 Neve magyar író, álneve: Szipulusz. 25 Idejét multa. 27 A növényekkel. 29 Előének. 30 ...tan. Mexikói Egyesült Államok egyikike. 34 É-franciaországi város. 37 NOVEMBER. 44 Latin prepozíció. 47: I. Idei, II. Legtöbb kutya ilyen, de van ember is. 51 Kedves megszólítása a szülőnek. 53: I. Személynév. II. Igekötő. 54 Személynév. 55 Azonos magánhangzók. 56 A szomorú. 63 Rag. 65 Iskolai rövidítés. 72 Évszaki. 76 Gyulákony folyadék. 80 D-Afrika legnagyobb folyója. 81 Komor, dolyfős. 84 Vészjel. 86 Orosz folyó, de német város is (6 = 1.) 89 Vízszintes: P-vel, torony. 90 Dti. 91 Francia kettős hangzó. 92: I. Latin kettős hangzó. II. Kicsinyítő rag. 95 Hátsó-rész. 97 Női név. (Még keresztrejtvényben nem szerepelt.) 99 Rangjelző. 100 Magyaráz. (Fordítva.) 102 Vízszintes: Bimbó teszi. 105 Megverték a sereget. 107 Román férfinév. 110 Vaspapíron. 112 Rag. 113 Neő. 114 Mázol. 115. Qu... angol királynő. 116 Gov. 117 Azonos betűk. 118 Címrövidítés. 119 Részös kézepe. 121 ...kk. 123 Kenőcsfele.

Főtisztelendő Plébánia Hivatal

Tisztelettel értesitem az összes Főtisztelendő plébánia hivatalokat és más egyházi intézményeket, hogy férjem halála után nagymultu építési irodájának vezetését sajátmagam vettem át és azt férjem általánosan ismert, becsületes munka-szellemében kipróbált szakembereimmel és tökéletes szakmai felszereléssel irányítom. Továbbra is elvállalok és végrehajtok mindenféle szakmába vágó munkálatot, ha templomot, iskolát vagy más egyházi épületet kell építeni, átalakítani, tartozni. Megkeresésre, saját költséggel szakemberem a helyszínre utazik. További szíves pártfogást kér

ÖZV. BALINT DÁNIELNÉ
Oradea, Strada Academiei No. 2.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja szavanként 3 lel, vastagabb betűvel 6 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lel. (Az állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény.) Cím a kiadóban 10 lel.

Hülönféle

Segítség iszákosság ellen.

Kérjen díjtalan felvilágosítást: Dr Odor „Mária”-gyógyszertára, Carani, jud. Timis-Torontal.

Benősülne

47 éves, református, érettségizett volt kereskedő, nyerskosztos, 80 ezer lei készpénzzel, gazdaságba vagy más, a természettel kapcsolatos foglalkozásba. — Öszinte, részletes leveleket „Benősülne” jellegére a kiadóba

Iskolai

cloth egyenruhák. Háztartási köpenyek, méret után, legolcsóbban a Fibrában, Oradea, Str. Vlahuta 2. Crișpartii oldalon.

Köszöreltesünk

ifj. Kelemen Koszorúsné, Oradea, Piata Mihai Viteazul (Avram Jancu-utca sarok.)

Adás-vétel

Egy nappal asztal, éjjel kihuzható cselédágy és egy zongoratók eladó. Oradea, Strada Alexandrii No. 32 em.

Diák egyenruha eladó. Cserépkályhát veszek. Oradea, Str. Pavel 17. szám.

Régi

arany, ezüst, brilliáns tárgyakat veszek magas árért, ékszereket olcsón javítok. **Herbst** ora, ékszerárúház, Oradea, Regele Ferdinand 3. szám.

Eladó

egy jó karban lévő sőtéték tavaszi és téli kabát 8-11 éves lányoknak, Oradea, Str. Tichindeal 18-a.

Jókarban

levő cserépkályhát megveszek. Cím: Muihos, Oradea, Str. Brătianu No. 27.

Lakás

Butoroztt

2 szoba kiadó, fürdőszoba használattal. Oradea, Str. Academia 2-a

Kiadó

2 szoba, nagy előszoba, konyha és mellékhelyiség, nov. 1-re. Oradea, Str. Mihail Sorbul 23.

Butorozott szoba

különbejarattal szeptember 15-re kiadó, Oradea, Str. Averescu No. 37.

Kiadó

kétszobás, udvari lakás, Oradea, Str. Brătianu 61. alatt.

Kiadó

a városi strand mellett 2 szobás, kertes lakás, Oradea, Str. Codrinoi 12

Iskolás leánykát

teljes ellátással felvesszünk. Leányiskolához közel. Oradea, Str. József Gheorghiu 13. szám.

Kiadó

modern 3 szobás, komfortos magánlakás, Oradea, Str. Moldovăni. Barnikori beköltözhető. Értekezés Ep. Pavel 9. szám.

Központban

4 szobás lakás szeptember 15-re és egy egy-szobás, konyhas lakás azonnal kiadó, Oradea, I. G. Duca 23.

Kiadó

kertes házban 3 szobás, fürdőszobás lakás november 1-re. Oradea, Str. Ciordas 38. szám.

Alkalmazás

Elsőrendű

háziállatkeresek. Cím a kiadóban.

Könnnyű

házimunkára keresek 13-14 éves kisleányt. Cím a kiadóban.

Okl. övönő

előkészítést vállal esetleg nevelőnőnek elmenteni vidékre is. Tóth Magdolna, Oradea, Str. Basarion 4. szám.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5.